

Täysistunto

Tiistai 16.3.2021 klo 14.04—23.22

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 16 ja 22 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 15/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 6/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.06 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valiokunnan mietinnön. Hallituksen esityksen mukaan esityksen tavoitteena on selkeyttää nykyistä pakolliseen terveystarkastukseen liittyvää sääntelyä aluehallintoviraston toimivallan osalta. Selkeyttämisellä varmistetaan, että aluehallintoviraston toimivalta on yksiselitteinen. Pakollista terveystarkastusta koskevalla päätöksellä yleisvaarallisen tai myös ennalta tuntemattoman, yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämistä saadaan tehokkaasti estettyä.

Tavoitteena on myös vahvistaa ja nopeuttaa tartuntatautien torjuntatyötä antamalla kunnan ja sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavalle lääkärille uusi tehtävä tilanteissa, joissa tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi olisi välttämätöntä tehdä yksittäistä henkilöä koskeva päätös pakollisesta terveystarkastuksesta. Tietojen antamista koskevan sääntelyn muutoksen tavoitteena on vahvistaa tartuntatautien torjuntatyöstä vastaavien viranomaisten mahdollisuuksia toimia tartuntatautilain edellyttämällä tavalla tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi ja jäljittämiseksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina ja ehdotettuja säännösmuutoksia tarpeellisina tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi. Säännökset selkeyttävät toimintamalleja, ja ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan yleisiä, eivätkä ne siten koske vain covid-19-epidemian torjuntaa. Esitys ei myöskään sisällä nimenomaisia säännöksiä liittyen maahantuloon. Valiokunta kuitenkin katsoo, että muutoksilla on tästä huolimatta merkitystä myös parhaillaan meneillään olevan covid-19-epidemian leviämisen estämisessä.

Mitä tulee pakollisiin terveystarkastuksiin, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että tartuntatautilain sääntelyssä on koronaepidemian aikana esiintynyt erilaisia tulkintoja siitä, voiko pakollista terveystarkastusta koskeva päätös kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön. Valiokunta toteaa, että näin ollen lakiehdotus vastaa esityksessä mainittua tavoitetta toimivallan selkeyttämisestä. Vaikka lakiehdotus ei tältä osin tuo varsinaista uutta sisäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

töä voimassa olevaan sääntelyyn, valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että säännöstä tältä osin selkeytetään.

Edelleen valiokunta toteaa, että arvion siitä, onko näytteenotto eli testaaminen terveys-tarkastuksessa välttämätöntä, tulee viime kädessä tapahtua terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilön ammatillisen arvioinnin perusteella yksilökohtaisella harkinnalla. Valiokunta ei esitä tältä osin sääntelyn täsmentämistä mutta muistuttaa, että voimassa oleva tartuntatautilaki mahdollistaa myös muita toimenpiteitä, mikäli näytteenotto ei eriyistä ole mahdollista. Valiokunta korostaa lisäksi, että näytteenotossa on mahdollista huomioida erilaiset luotettavat näytteenottotavat ja testausmenetelmät. Valiokunta korostaa erityisesti, että pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa edelleen mietinnössään, että tartuntatautilaki ei sisällä nimenomaisia säännöksiä erityisesti yleisvaarallisen tartuntataudin torjunnassa maahantuloon ja rajavalvontaan liittyen. Myöskään nyt ehdotetussa hallituksen esityksessä ei tällaisia nimenomaisia säännöksiä ehdoteta säädettäväksi, Tartuntatautilain valossa ei siten ole ollut aivan yksiselitteistä, millaiset määräykset ja toimivallan laki mahdollistaa liittyen maahantulon terveysturvallisuuteen. Tämä on tuotu esiin myös asiantuntijakuulemisessa.

Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan lääketieteellisestä näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista asettaa kategorista edellytystä siten, että kaikilta Suomeen saapuvilta tulee ottaa covid-19-testi. Testin ottaminen ei välttämättä ole perusteltua esimerkiksi henkilöltä, jolla on luotettava todistus vastikään otetusta negatiivisesta testistä. Testiä ei myöskään ole perusteltua ottaa henkilöltä, joka on vastikään sairastunut covid-19-taudin mutta joka on parantunut taudista, sillä tällaisen henkilön kohdalla testi voi osoittaa positiivisen tuloksen ilman, että kyseessä olisi tartuttava infektio. Valiokunta toteaa, että terveystarkastuksissa terveydenhuollon ammattihenkilöillä on mahdollisuus tehdä yksilökohtaista harkintaa siitä, onko testin ottaminen tarpeen vaiko ei. Maahantuloon liittyen ja testauksiin liittyen valiokunta esittää eduskunnalle lausumaa, johon palaan puheenvuoron loppupuolella.

Toinen esitys, joka tässä hallituksen esityksessä tuodaan tartuntatautilakiin, on velvollisuus antaa itseään koskevia tietoja. Lain 22 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen tai perusteellisesti sairastuneeksi epäillyn ja näille taudeille altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn velvollisuudesta antaa pyynnöstä asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle myös itseään koskevia, säännöksessä lueteltuja yksilöinti-, yhteys- ja oleskelupaikkatietoja sekä myös muita tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi tarvittavia välttämättömiä tietoja. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että tätä varten luotettavien henkilö- ja yhteistietojen saaminen tartunnan saaneelta tai tartunnalle altistuneelta on erittäin tärkeää, ja pitää ehdotettuja tietojenantovelvollisuutta koskevia säännöksiä tarpeellisina.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällä hetkellä valitettavan usein henkilöiden tavoittaminen epäonnistuu esimerkiksi puutteellisten yhteystietojen takia. Puutteet tiedoissa hidastavat tai jopa kokonaan estävät tartuntaketjujen selvittämisen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyssä on erikseen tullut esille virka-apuasiasia. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen kohdalla on noussut esiin tarve Rajavartiolaitoksen virka-apuun pakollisten terveystarkastusten järjestämiseksi. Rajavartiolaitoksen yleiset rajavartiolaitakiin perustuvat toimivaltuudet ovat käytettävissä laissa säädetyin edellytyk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

sin kaikissa yksittäisissä virkatehtävissä ja siten myös virka-aputehtävissä. Tällaisia ovat muun muassa henkilöllisyyden selvittäminen, rajavartiomiehen käskyvalta, turvallisuustarkastus ja voimakeinojen käyttäminen. Sen sijaan tiettyyn tehtävään, esimerkiksi rajavalvontaan, ja paikkaan sidotut toimivaltuudet ovat käytettävissä vain kyseisissä tehtävissä ja paikoissa. Siksi valiokunta esittää 89 §:ään uutta kakkosmomenttia, joka mahdollistaa tarkoituksenmukaisen virka-avun antamisen myös rajavalvonnassa terveydenhuollon viranomaisille.

Haluan ottaa esille vielä erikseen, että hallintovaliokunnan lausunnossakin ja valiokunnan käsittelyssä on noussut esiin koulutettujen koirien käyttäminen virka-apuna. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on kannustanut ministeriön tiedossa olevia koronakoirahankkeita jatkamaan tutkimustoimintaansa ja raportoimaan tiedellisistä tutkimushavainnoistaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei terveydenhuollon lainsäädännön näkökulmasta näyttäisi olevan estettä koronakoirien hyödyntämiselle siinä laajuudessa kuin tartuntatautiviranomaiset katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi. Mikäli koronakoirien hyödyntämisessä ilmenee lainsäädännön esteitä, tulee valmistella tarvittavat säädösmuutokset.

Palaan vielä maahantuloasiaan hyvin lyhyesti. Maahantuloon liittyen on valiokunnan näkemyksen mukaan tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön mahdollisimman pikaisesti sähköisiä palveluja yleisvaarallisten tartuntatautien leviämisen estämiseksi sekä matkustamisen sujuvoittamiseksi. Ennakolta sähköisten palvelujen kautta annettavalla tiedolla sekä sähköisellä asiointimahdollisuudella on keskeinen merkitys terveysturvallisen matkustamisen sekä maahantuloon liittyvän ennakkoinnin näkökulmasta. Käyttöön otettavien palvelujen tulisi huomioida valtakunnalliset tarpeet erilaisilla rajanylityspaikoilla, kuten lentokentillä, satamissa tai maarajoilla. Valiokunta korostaa myös ennakkollisen viestinnän merkitystä liittyen maahantuloon. Riittävän varhaisella ja selkeällä viestinnällä on olennainen merkitys epidemian leviämisen estämisessä sekä terveyteen liittyen turvallisen matkustamisen mahdollistamisessa.

Lopuksi otan esille valiokunnan lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin luodakseen maahantuloon menettelyn, joka estää yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä ja samalla huomioi jatkossa kasvavat liikennemäärät rajaliikenteessä. Tällaisen ennakkotodistukseen perustuvan mallin käyttöönoton jälkeen pakolliset terveystarkastukset voitaisiin selkeästi kohdentaa henkilöihin, joilla ei ole osoittaa riittäviä todistuksia negatiivisesta covid-19-testituloksesta, annetusta rokotuksesta tai covid-19-taudin sairastamisesta.” Haluan korostaa, että tämä lausuma ei sisällä vaatimusta, että hallituksen pitäisi välttämättä tuoda lakiesitys eduskuntaan, vaan riittää, että ryhdytään toimenpiteisiin, että tällainen menettely syntyy.

Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan siihen on jätetty yksi, kokoomuksen valiokunnan jäsenten allekirjoittama vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Annan poikkeuksellisesti tässä ministerille puheenvuoron, koska hän joutuu menemään EU-kollegoiden kanssa kokoustamaan. — 2 minuuttia, ministeri Kiuru.

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta sanoa muutama sana. Toivon, että ehdin vielä takaisin tähän keskusteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Lähtökohta on nyt se, että me joudumme valitsemaan tuolla rajoilla toimintalinjamme. Me olemme tässä yhteydessä valinneet näin tiukan toimintalinjan sen takia, että ne rajavo-lyymit meillä on laskettu maahantuloedellytysten näkökulmasta nyt näin alhaisiksi, mikä antaa mahdollisuuden siihen, että terveysviranomaiset voivat rajoilla suorittaa terveystar-kastuksia ja siellä volyymit ovat sellaisia, että se on mahdollista. Tehtävä ei ole ollut help-po tässä viimeisinä viikkoina, mutta lähtökohta on siis se, että me ohjaamme kaikki rajalta testiin.

Tässä mallissa, joka nyt tulee eduskunnasta läpi, kaikki rajalta tulevat ohjataan testiin. Me ollaan käyty nyt julkisuudessa keskustelua siitä, voidaanko ottaa ennakkotestitodistus huomioon, ja tässä valiokunnan puheenjohtaja hyvin tätä avasi. Jos me edellytämme, että kaikilta maailman mailta vaaditaan ennakkotestitodistus, mutta ei silti ohjata testiin, niin sellainen malli on löysempi kuin tänään esittelyssä oleva malli. Joskus kun rajaliikenne täs-tä virkistyy, me varmasti joudumme Suomessa ajattelemaan, mikä on sitten se seuraava tie, mutta nyt lähtökohta on se, että on kysymys kaikkien testaamisen mallista. Tämä on vaa-tiva laji, ja tässä tautitilanteessa on haettu näin tiukka malli, jotta rajat eivät vuoda. Ja jotta rajat eivät vuoda, niin tämä on mahdollista näitten yksittäisten henkilöiden osalta, jotka ovat voineet kieltäytyä niin kauan kuin toimivaltaiset viranomaiset eivät määrää tätä hen-kilöä pakkotestiin.

On selvää, niin kuin olette nähneet julkisuudessa, että tästä on toimivaltaisella, itsenäi-sellä viranomaisella erilainen näkemys kuin monilla muilla yhteiskunnan tahoilla, ja nyt perustuslakivaliokunta on viimein tämän näkemyksen sinetöinyt. Me olemme olleet sen näkemyksen vallassa viimeiset kuukaudet, että avi ei tee näitä massapäätöksiä tulkiten tätä toimivaltaisena viranomaisena niin kuin päättää. Olemme kuitenkin toivoneet, että he mää-räisivät edes tällä kohdennetulla yksilöpäätöksellä nämä henkilöt pakkotestaukseen, jotta tämä systeemi olisi täysin saumaton, täysin läpipääsemätön. [Puhemies: Aika!] Minusta on hyvä, että sekä jo muutama viikko sitten että tällä viikolla avi on toimivaltaisena viran-omaisena päättänyt, että sen lisäksi, että he olisivat vähintään näillä yksilöpäätöksillä voi-neet jo toimia, he voivat toimia myös massapäätöksillä.

Ja avia tässä ei välttämättä edes enää tarvita, koska tämä esitys sisältää sen mahdollisuu-den, että alueellinen viranomainen voi olla myös kunta tai esimerkiksi sairaanhoitopiiri, jos tartuntatautiviranomainen on siellä tässä kyseisessä tehtävässä, eli käytännössä he voivat itse myöskin tämän pakkomääräyksen antaa yksilöpäätöksillä.

Näin ollen tämän viikon jälkeen me teemme, [Puhemies koputtaa] kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, sen mallin, millä tämä tehdään, valiokunnan yksimielinen lausuma toteutetaan, ja sen jälkeen tämä keskustelu on tässä. Sitten me arvioimme myöhemmin, tar-vitaanko löysennyksiä, mutta nyt tämä tiukka malli viedään läpi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

16.21 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Korona runtelee kovalla kädellä maatumme. Ihmisiä sairastuu ja kuolee, ja toipuminen koronasta jättää jälkiä. Runneltu on myös taloutemme.

On sanottava tämän päivän keskustelun jälkeen, että mitkään rajoitukset eivät riitä, jos koronaviruksen annetaan valua rajojen yli maahamme. Me tiedämme, että ne virusvarian-tit ovat sieltä tulleet, ja uusia on tulossa. On pakko kysyä nyt, kun ministeri on vielä pai-kalla: miksi maan hallitus ei ole tehnyt kaikkea mahdollista rajoilla viruksen maahantulon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

estämiseksi? Se jäi kovin epäselväksi ministerin puheenvuorosta — ja harmillista, että joudutte kiireesti poistumaan juuri kun tätä teiltä kysytään. Syytä tekemättä jättämiseen on täysin mahdotonta ymmärtää, ei edes näiden useiden ministerin puheenvuorojen jälkeen. Vaatimalla pakollista ennakkotestitodistusta voitaisiin estää suurin osa koronatartuntojen maahanpääsystä, ja oli todella valtava pettymys, että tähänkään lakiesitykseen, jota nyt on käsitelty, ei tuotu niitä kipeästi kaivattuja ratkaisuja rajojen koronatorjuntaan, mistä tulee tartuntoja maahan. Kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja totesi, tämä esitys vain terävöitti aluehallintovirastojen oikeutta nykylainsäädännön perusteella määrätä myös henkilöjoukkoja terveystarkastuksiin. Se tässä esityksessä oli.

Oli mainiota, että kokoomuksen vauhdittamana — sen tässä sanon — sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä on nyt yksimielinen vaade hallitukselle tuoda esitys muuttava toimintoja niin, että rajalle tulee velvoite maahantulijoille ennakkollisesta koronatestituloksesta. Itselleni jäi nyt hyvin epäselväksi, tuoko hallitus uuden lakiesityksen. [Aki Lindén: Ei tarvita!] Tässä keskustelussa on poikkeuksellisesti etsitty syyllisiä aluehallintoviranomaisista, oppositiosta ja milloin mistäkin, mutta selkeää on se, että tämä asia olisi ollut jo kunnossa, jos hallitus olisi tuonut lakiesityksen, mutta sitä ei ole näkynyt eikä kuulunut. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Nyt olisi ollut tärkeää kuulla ministeriltä, uhmaako hallitus nyt yksimielistä sosiaali- ja terveysvaliokunnan kantaakin vai tuodaanko se esitys tänne. Sitähän kokoomus on sitkeästi, yksiselitteisesti, määrätietoisesti vaatinut. Myös oikeuskansleri on todennut, että tuo esitys olisi pitänyt tuoda, siis vaade ja mahdollisuus vaatia se ennakkollinen testitodistus edellytyksenä maahantulemiseen, tuore ja negatiivinen testitulos. Kaikissa muissa Pohjoismaissa ja useissa muissa EU-maissa ja kolmansissa maissa edellytetään todellakin rajalla maahantulijalta ennakkollista negatiivista testitulosta. On pakko sanoa, että sähköpostini on täysin tukossa ja puhelimet soivat, kun pääministeri on sanonut, että meillä on Euroopan tiukin rajakontrolli, ja kun kansalaiset ovat nyt kuulleet sen, mitä me eduskunnassa olemme kuulleet, että kaikkialla muualla tätä todistusta vaaditaan ja on todella tiukkoja toimenpiteitä. Olisi ollut nyt hyvä kuulla, mihin perustuu hallituksen puheenparsi siitä, että Suomessa toimitaan kaikkein tiukimmin. Se olisi eduskunnan ollut nyt hyvä kuulla. Oikeusopineet ovat todenneet, että tuolle esitykselle, että vaaditaan rajoilla ennakkollinen negatiivinen testitulos, he ovat tukensa antaneet.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani siitä, että vaikuttavia, vähemmän arkielämää rajoittavia keinoja on edelleen ottamatta käyttöön epidemian hillitsemiseksi. Kokoomus on koko koronaepidemian ajan vaatinut hallitukselta esitystä siitä, että säädettäisiin kasvomaskien käytöstä velvoittavasti sisätiloissa ja joukkoliikenteessä. Tätä esitystä ei näy eikä kuulu, ja olisin kysynyt ministeriltä myös, onko se tulossa. Se liittyy myös mahdollisuuteen pitää vaalit kesäkuussa. Jos emme saa hillittyä virusta, on iso riski, että vaalit siirtyvät, kun virus karkaa käsistä. Terveystieteiden ammattilaisena olen myös huolissani hallituksen piiristä purskahtelevista maskin käyttöä vähättelevistä puheenvuoroista. Ne ovat huolestuttavia.

On todellakin sanottava, että mitkään rajoitukset eivät riitä, jos emme saa virusta kuriin siellä rajoilla, jos se valuu vapaasti maahamme ja jos rokotustahti matelee. Haluan sanoa, että usea terveydenhuollon ammattilainen, kovaa työtä etulinjassa tekevä hoitaja, on edelleen ilman rokotusta ja joutuu matkustamaan ruuhkaisessa bussissa henkensä kaupalla töihin, koska hallitus ei ole vielääkään aikaansaanut sitä maskivelvoitetta. Sama huoli on opettajilla, poliiseilla, useilla suomalaisilla, jotka joutuvat työnsä puolesta kulkemaan päivit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

täin joukkoliikenteessä. Siksi on mahdotonta ymmärtää, miksi näitä toimia ei ole tehty, miksi rajat vuotavat, miksi maskeista puhutaan edelleen vähättelevästi, miksi ei ole velvoitetta.

Kun katsoo perustuslakia ja meidän juridiikkaa, niin se kulkee niin, että lievemmat keinot on otettava käyttöön ensin, ennen kuin esimerkiksi ulkonaliikkumiskieltoja väläytellään, ennen kuin niitä harkitaan käyttöön otettavaksi. Siksi kysyn nyt ja toivon todellakin — harmillista, että ministeri ei täällä ole: onko tulossa maskinkäyttövelvoite, tuleeko lakiesitys, joka varmasti varmistaa sen, että virus ei valu enää tänne? Se mahdollistaa rajojen toiminnan, jos ennakkollisesti on jo ne testit, ja voidaan kohdistaa sitten ne kotimaassa olevat toimet ja meidän testikapasiteetti paremmin.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, sanon, että tasavallan presidentti Sauli Niinistön viisasta ajatusta ottaa käyttöön koronantorjunnan onnistumiseksi koronanyrkki ei ole vielä liian myöhäistä noudattaa, ja tätä kyllä hallitukselle suosittelen. Todella vetoan siihen, että kun ulkonaliikkumiskieltoja valmistellaan, on todella tärkeää, ettei tehdä sitä, mitä alun perin julkisuuteen tihkuneiden tietojen mukaan aiottiin tehdä, että vain samassa taloudessa asuvat olisivat saaneet liikkuu. Se olisi ollut viimeinen tikki ikäihmisille, joista monet ovat sulkeutuneet kotiinsa. He tarvitsevat liikuntaa, he tarvitsevat ulkoilua. On oltava inhimillisiä, niin että korona ei saa nitistää inhimillisyyttä, ja toivon, että tässä hallitus ja hallituspuolueet todella kuuntelevat suomalaisia. Liikunta ulkona lisää koronakestävyyttä.

Tehdään ensin ne toimet, jotka ovat nyt tehtävissä, eli se maskivelvoite ja rajoilla ne kaikki toimet, ettei virus valu enää Suomeen tällä mittakaavalla kuin millä se on saanut valua. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä oli vastauspuheenvuoroja pyydetty, ja otetaan pieni debatti tai nopeatahtinen keskustelu tässä välissä. — Ensimmäisen vastauspuheenvuoron käyttää edustaja Rinne.

16.28 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Haluan todeta perustuslakivaliokunnan lausunnosta seuraavaa:

Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyt tartuntatautilain 14, 15 ja 16 §:t mahdollistavat pakollisen terveystarkastuksen kohdistettavaksi kaikkiin säännösten kohteena oleviin terveystarkastukseen osallistuviin ja siis myös useisiin henkilöihin. Tartuntatautilain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei myöskään rajoiteta pakolliseen terveystarkastukseen eikä edellytetä yksilökohtaista harkintaa aluehallintoviraston päätöksen perusteena. Aluehallintovirasto voi valiokunnan käsityksen mukaan jo voimassa olevan sääntelyn puitteissa määrätä pakollisen terveystarkastuksen tehtäväksi esimerkiksi lentoasemalla, satamassa, oppilaitoksessa tai tietyllä alueella. Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan siihen, että aluehallintovirastot eivät ole käyttäneet mainittua toimivaltaa, vaikka tartuntataudin leviäminen on kiihtynyt. Valiokunnan mielestä yleisesti ottaen on selvää, että lakiin perustuvaa toimivaltaa käytetään sen käytön edellytysten vallitessa, täytyessä.

Tämä siis tarkoittaa suomeksi sitä, että tämmöinen toimivalta on ollut siitä lähtien, kun tartuntatautilain 14, 15 ja 16 §:t on säädetty.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

16.30 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korostaa erityisesti edustaja Sarkomaan puheenvuoroonkin liittyen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei tässä yksimielisessä lausumaehdotuksessaan edellytä, että hallitus toisi tänne eduskuntaan uuden lakiesityksen, jossa määrättäisiin kaikille pakolliset testit rajalla, vaan me edellytämme, jos eduskunta näin hyväksyy, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin luodakseen maahantulomenettelyn, joka estää yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä ja samalla huomioi jatkossa kasvavat liikennemäärät rajaliikenteessä. Ja tämä perustuu siihen, että ei kaikkia testattaisi, vaan luotaisiin malli, josta lähtee selkeä viestintä ulospäin: jos on tuore testi, negatiivinen testitulokset covid-19-taudista, todistus sairastetusta taudista tai rokotetodistus, niin niitä arvioitaisiin eri kriteereillä kuin semmoisia, joilla ei tällaista ole. Silloin me voisimme ohjata resurssit järkevällä tavalla [Puhemies: Minuutti!] rajalla kasvavassa liikenteessä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niikko.

16.31 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakollisia terveystarkastuksia koskevaa sääntelyä tarkentava hallituksen esitys ei kiellä koronatestin ottamista väkisin nenänielusta. Väkisin tehtynä toimenpide on kajoava, riskialtis ja tulosten luotettavuuden osalta hyvin epävarma. Tämä ei mielestäni voi olla hyväksyttävää. Kansalaistemme koskemattomuus on turvattava, kuten esityksessä todetaan. Karanteeniin johtava tartuntaepäily voidaan todeta myös taustatietojen, oireiden ja kliinisten tutkimusten kautta. En voi kannattaa myöskään sitä, että oireeton ihminen voidaan hakea väkisin kotiaan koronatestiin tai laitoseristykseen pelkästään epäilyn perusteella. Näin voitaisiin kenties toimia, mikäli kyseessä olisi jokin koleraan verrattava tauti, mutta koronan osalta tällainen ei ole hyväksyttävää, ja laki tulisi muotoilla tämän osalta sen mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

16.32 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja, mikrofoni.

Arvoisa rouva...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa, vieläkö näy mikrofoni.

No niin, näitä parlamentaarisia vuosia on niin vähän, että mikrofoni on hankala. — Arvoisa rouva puhemies! Oli mainiota, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tarttui tähän vakavaan asiaan, että virus on saanut valua yli rajojen maahamme. Kaikissa muissa Pohjoismaissa, useimmissa EU-maissa ja kolmansissa maissa vaaditaan ennakollinen, tuore negatiivinen koronatestitulokset. Sitä ei Suomessa ole vaadittu. [Anders Adlercreutzin välihuuto]

Oli erinomaista ja vakavaakin, että edustaja Häkkänen nosti täällä esille sen, onko niin, että sosiaali- ja terveysministeriön ohjekirjeessä on vaadittu vain vapaaehtoista testausta eli ministeri on toiminut päinvastoin kuin täällä viesti on ollut asiantuntijoilta ja kansan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

edustajilta. Nyt on tulossa eduskunnan yksimielinen vaade, että tämä asia laitetaan kuntoon, jos eduskunta, niin kuin uskon, tämän lausuman hyväksyy. Ja olisi ollut parlamentarismin kannalta varsin perusteltua, että ministeri ei olisi kiirehtinyt pois vaan olisi kertonut, millä tavalla tämä asia laitetaan kuntoon. Tuleeko sieltä lakiesitys, vai soittaako hän aveille, vai mitä tässä tapahtuu? Asia on edelleen täysin auki. [Puhemies: Minuutti!]

Toivon, että valiokunnan puheenjohtaja täällä kertoo, jos hänellä on tietoa, miten tämä prosessi laitetaan kuntoon. Kysymys on vakavasta asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.34 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on jo käynyt ilmi, tässä lakiesityksessä on nyt oleellista se, että koska on ollut epäselvää, mitkä oikeudet aveilla on, niin nyt se tehdään selväksi, että näihin massaterveystarkastuksiin heillä ovat olemassa nämä oikeudet, ja on tärkeätä, että se on selvää meidän valvoville viranomaisillemme. Tällä hetkellähän tosiaan matkustajamäärät ovat sen verran matalia, että on käytännössä mahdollista testata jokainen rajaa ylittävä ihminen, ja siitä syystä me pääsemme todella tarkkaan rajavalvontaan tällä esityksellä.

Mutta kuten valiokunnan puheenjohtajakin nosti esille, niin valiokunnan lausuman ideana on se, että luodaan selkeät ohjeistukset ja menettelyt siihen ennakkotestiin perustuvaan järjestelmään, niin että viimeistään silloin kun rajaa ylittävien ihmisten määrä tulee nousemaan, meillä on olemassa sellainen menetelmä, millä me voidaan perustaa se näihin ennakkotesteihin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Valiokunnan puheenjohtaja Lohi.

16.35 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korostaa sitä, että eihän tämänkään lain nojalla viime kädessä vastuu siitä, minkälainen testausmalli tai terveystarkastus on sisällöltään ja millä intensiteetillä testataan, ole maan hallituksella, vaan tämä antaa täydet valtuudet kunnille ja aluehallintoviranomaisille, tartuntataudeista vastaaville viranomaisille, toimia siellä alueella, ja ne pystyvät nyt toimimaan tämän perusteella ilman, että olisi mitään epäselvyyttä siitä lain tulkinnasta.

Mutta se, mitä me eduskunnalle esitetään lausumana, on se, että hallitus lähtisi luomaan selkeätä mallia, joka tukisi näitä viranomaisia siinä heidän omassa päätöksenteossaan alueillaan. Mutta haluan korostaa: virkavastuutoimijat tästäkin eteenpäin ovat aluehallintovirasto ja kuntien tartuntataudeista vastaavat lääkärit, ei niin, että hallitus voisi lähteä määrittämään yksittäisiä malleja.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

16.36 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys sinällään ei muuta, kuten edustaja Lohi totesi, aluehallintovirastojen mahdollisuuksia näitä pakko-testejä määrätä. [Markus Lohi on poistumassa istuntosalista] — Toivon kuitenkin, että kuuntelisitte hetken, sillä minulla olisi tässä yksi viesti teille, kun ministeri täältä poistui.

Nyt valiokunta edellyttää tässä yksimielisessä lausumassaan, että luodaan malli, jolla voidaan välttää koronan tuleamista rajojen yli ja toisaalta kohdentaa näitä terveystarkastuksia eli testejä niihin, joilla sitten mahdollisesti ei tätä ennakkotestitodistusta olisi. Eikö kui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

tenkin olisi parempi malli se — kuten tänäänkin Helsingin Sanomissa pohdittiin, esimerkiksi Vantaan apulaiskaupunginjohtaja totesi siitä — että kaikilta vaadittaisiin negatiivinen ennakkotestitodistus? Silloin nimenomaan voitaisiin varmistaa, että ainakaan niihin koneisiin ei nousisi tai laivoihin ei nousisi sellaisia henkilöitä, jotka ovat koronapositiivisia, ja täten voitaisiin sitten varmistaa esimerkiksi jälkitestauksella se, että riskimaista tulivat testattaisiin vielä uudelleen, jotta näitä muuntoviruksia ei maahan tulisi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.37 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 13. elokuuta twiitasin twiitin, jossa lukee: ”Erityisesti tartuntatautilain pykälät 15 ja 16 sekä 71. Niissä mainittujen terveysviranomaisten veloitteiden laiminlyönti on virkavirhe.” Ja nyt perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan käytännössä sama: että viranomaiset eivät ole toimineet sillä tavalla kuin lain mukaan pitäisi. Edustaja Ben Zyskowicz, joka käytti sen ansiokkaan puheenvuoron täällä 23. helmikuuta, kertoi tosiasiallisen syyn tälle: meillä oli vuoden 2016 tartuntatautilain 16 §:n perusteissa sanamuoto, joka johti juristit tulkitsemaan sitä sillä tavalla, että meillä virisi maahan vääränlainen tulkinta, vaikka itse lain sanamuoto oli oikea.

Nyt me luomme tässä, aivan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja sanoi, tällä selkeyttävällä 16 §:llä menettelytavan, joka mahdollistaa sen, että on täysin selkeätä perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta, miten tässä tulee menetellä: eli pakolliset terveystarkastukset, [Puhemies: Minuutti!] joista voi tietyillä edellytyksillä rajoilla vapautua. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Purra.

16.39 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta on jo edellisen tartuntatautilain muutoksen lausunnon yhteydessä korostanut sekä pakkotestaamisen että ennakkotestitodistusten tarvetta. On erinomaista, että ennakkotestitodistukset on nyt nostettu tähän sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön, joskin minusta se vähän siirtää tätä fokusta. Aivan kuin sillä yritettäisiin nyt peitellä tätä lähtökohtaa siitä, mikä täällä on useaan kertaan jo sanottu, että oikeustila ei tällä esityksellä muutu vaan aveilla on ollut toimivalta tehdä joukkoon kohdistuvia pakkotestauksia jo tähän asti ja koko ajan. Ongelma on siis jossain muualla.

Mutta vielä tähän ennakkotestiasiaan: Tässä on vielä kaksi ongelmaa. Kun kysyimme STM:ltä asiaa hallintovaliokunnassa aivan vasta, niin paitsi, että vastattiin niin, että tämä on perusoikeuksien kannalta ongelmallista, niin meille myös vastattiin — siis kaksi viikkoa sitten — että tästä mallista on luovuttu myös käytännön syistä. Kuulemma tämän tällaisen [Puhemies: Minuutti!] ennakkotestitodistuksen jälkeen terveydenhuollon henkilöstöä tarvittaisiin liikaa rajoille, ja tämä ei olisi lainkaan kestävä. Tämä on hyvin ihmeellinen näkökulma, koska tiedämme, että ennakkotestitodistukset kuormittavat henkilökuntaa kuitenkin paljon vähemmän kuin pakkotestaamiseen liittyvät seikat. Olisi mukava tietää, miten ministeriö aikoo tästä nyt sitten päästä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti on kulunut. — Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

16.40 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta sosiaali- ja terveysvaliokunta on tässä asiassa tehnyt hyvää työtä puheenjohtajansa johdolla, kuten valiokunnalla toki on tapana kaikissa asioissa tehdä.

Mutta, puhemies, Suomessa ihmisillä on laaja itsemääräämisoikeus ja tämä oikeus hyväksytään yleisesti. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa potilaan itsemääräämisoikeus on johtava periaate. Potilaslain mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Korona kuitenkin vaarallisenä tartuntatautina on muuttanut tilannetta. Yleinen etu vaatii taudin leviämisen tehokasta ehkäisyä. Jos henkilön epäillään saaneen tartunnan, on tämä kyettävä varmistamaan ja henkilö on voitava määrätä pakolliseen terveystarkastukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

16.41 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua, ja muistutankin, että vaikka koronasta puhutaan ja monta kertaa lakimuutokset ovat olleet poikkeuksellisia ja määräaikaaisia, niin nyt puhutaan pysyvistä muutoksista, joten huomioidaan myös sitten jatko, ei pelkästään se tilanne, jossa nyt eletään.

Kyseessä on siis toimivallan selkeytys toimivaltaisille viranomaisille, ja kyse on siitä, voiko aluehallintoviranomainen määrätä pakollisen terveystarkastuksen laajemmin kuin nyt on tehty. Kyse on koko ajan ollut siis viranomaisten oikeudellisesta tulkinnasta eikä niinkään hallituksen linjasta, kuten monta kertaa täällä on kuultu. Eilen avit ilmoittivat muuttavansa perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan linjaansa rajoilla tapahtuvien tarkastusten suhteen, ja tämä mielestäni osoittaa sen, että toimivaltuudet ovat olleet koko ajan, mutta niitä ei ole vielä toistaiseksi käytetty.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

16.43 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tullutkin jo esille, niin tämä hallituksen esitys ei merkitse oleellista muutosta nykyisin rajanylityspisteillä noudatettuihin käytänteihin, eli aluehallintovirasto on jo nykyinsäädännön perusteella voinut määrätä myös henkilökuntaa koskevasta terveystarkastuksesta. Lain tulkinnassa on ollut kuitenkin epäselvyyttä, ja ministeriö on muun muassa ohjauskirjeellään painottanut testien vapaaehtoisuutta, mikä on ollut aiheuttamassa tätä sekaannusta.

Olisi tärkeää saada ennakkotestitodistus käyttöön, koska kun matkustajamäärät kasvavat, niin ei ole mitään mahdollisuutta ohjata kaikkia tähän pakolliseen terveystarkastukseen. Sen takia tällä on kiire, ja on erinomainen asia nyt, että valiokunnassa tästä saatiin yksimielinen lausuma, että tämä asia on vain saatava kuntoon, että ministeriön, hallituksen on tähän nyt tartuttava ja tehtävä semmoinen esitysmalli, [Puhemies: Minuutti!] jolla estetään koronan vuoto jatkossa Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.44 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nimenomaan tässä esityksessä luodaan nyt se aukoton järjestelmä rajoille. Kun täällä on paljon puhuttu pakkotestauksesta, niin esimerkiksi joidenkin nuorten, lasten osalta se ei vain käy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

tännössä ole mahdollista. Silti kokoomus esitti — jos katsoo teidän vastalausestanne, niin te olette tehneet kaksi eri pykälämuutosta: ensimmäinen on se, että tämän terveystarkastuksen voi välttää menemällä valvottuun omakustanteiseen karanteeniin tai palaamalla lähimmäisiin. Mitä sitten, jos sinä olet sairastanut koronan tai sinulla on koronarokote, sinä olet alle 18-vuotias tai muuta? Eli emme me voi tehdä lainsäädäntöä näin jäykästi ja rajavasti. Tässä nimenomaan annetaan meidän viranomaisille selvä ohje: kaikille terveystarkastus. Ja he tekevät ja valvovat sen, miten tämä turvallisesti hoidetaan. Tämä teidän esityksenne on täysin jäykkä, ja tällä on haluttu vain tehdä politiikkaa. Myöskään perussuomalaiset eivät tukeneet tätä teidän heittoanne, tätä vastalausesta, jossa ei ole oikeastaan mitään järkeä, jos näin voi suoraan sanoa. [Jussi Halla-aho: Siinäpä rakentavaa keskustelua!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.45 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, pykälä, jolla voidaan määrätä näitä massatarkastuksia, on ollut tartuntatautilaissa koko ajan, ja sen on perustuslakivaliokunta lausunnossaan tuonut ilmi. Tarvittiin siis perustuslakivaliokunta kertomaan, että tällainen toimivaltaisuus laissa on ja että sitä pitää käyttää suomalaisten terveyden suojelemiseksi.

No, tämän johdosta nyt, kuten on kuultu, aluehallintovirasto on muuttanut omaa tulkintaansa. Mutta se oleellinen kysymys on se, mistä tämä avin alkuperäinen tulkinta on johtunut. Tässä on avin tiedote, jossa todetaan: ”Aluehallintovirastot ovat toimineet asiassa tähän asti sosiaali- ja terveysministeriön 3.2.2021 antaman ohjauskirjeen ja sen oikeudellisen arvioinnin mukaisesti.” [Mika Niikko: Niinpä niin!] Kuitenkin hallitus pääministeriä myöten on vastuuttanut tässä viranomaista, ja viranomainen sanoo tässä aivan selkeästi, että sosiaali- ja terveysministeriöstä on tullut tämä tulkinta, että voimassa oleva laki ei mahdollistaisi näitä massatarkastuksia. [Aki Lindénin välihuuto] Kun täällä virkavastuuta, [Puhemies: Minuutti!] edustaja Lindén, puhutte, niin huomatkkaa tämä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

16.46 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tämä on tässä tämä pihvi. Jos aveilla olisi ollut mahdollisuus käyttää tätä pakkotestausta vuoden mutta STM on ohjeistanut niin, että testataan vain vapaaehtoisesti, kuten tänään täällä kuultiin ohjauskirjeistä, niin onhan tämä täydellinen katastrofi. Tämä on aivan täydellinen katastrofi. Ja voin vakuuttaa teille, hyvät ystävät, että ei tämä brittimuunnos ole viimeinen, mikä sieltä on tulossa. Niitä on todennäköisimmin tulossa lisää, ja sen vuoksi tämä rajakontrolli pitää saada kuntoon, mutta ei se voi olla niin, että se on joko ennakkotodistus tai testi, tai ennakkotodistus tai karanteeni. Ne pitäisi kaikki liittää tähän.

Varsin monet Euroopan maat tekevät siten, että tulijoilla on tämä ennakkotodistus mukanaan, sen lisäksi heitä testataan riskianalyysin kautta, joko kaikki koko koneellisesta tai laivasta tai osa, ja sen lisäksi he odottavat karanteenissa sitä tulostansa siitä rajatetistä. Tällä tavoin ehkä se saadaankin vähän turvallisemmaksi, mutta minulla vain on vähän semmoinen pelko, [Puhemies: Minuutti!] että tämäkin onnistutaan nyt politisoimaan niin paljon, että tätä asiaa ei saada nytkään kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

16.48 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos katsotaan pelkästään tätä lakia tai lakimuutosta, mikä meillä on täällä esillä, niin kyllä se on pelkästään tekninen. Täytyy sanoa, että se koko lainmuutoksen ja mietinnön pihvi on siellä valiokunnan lausumaehdotuksessa, jossa edellytetään, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin luodakseen nämä menettelytavat — eli pakkotestaus, jos ei voi osoittaa negatiivista testitulosta, rokotustodistusta tai todistusta sairastetusta taudista.

Arvoisa puhemies! Itsekin olin tuolla valiokunnassa tätä lakia käsittelemässä, ja me koomuslaiset pidimme kyllä tuota 16 §:ää vielä hiukan liian laimeana ja olisimme tuoneet siihen vielä yhden lisäkohdan, jossa olisi todettu, että maan rajoilla pakollisen terveystarkastuksen voi välttää menemällä valvottuun omakustanteiseen karanteeniin tai palaamalla lähtömaahan. [Aki Lindén ja Ilmari Nurminen: Vain niilläkö?]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rehn-Kivi, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Selvä. Sitten täällä oli virhe tuossa listassa. Se oli puhujalista eikä ilmeisesti debattilista. — Edustaja Lindén, puhujalistan puheenvuoro, olkaa hyvä.

16.49 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minulle on viime aikoina tullut toistuvasti mieleen kaksi tunnettua sanontaa. Ensimmäinen on ”väärin sammutettu” — on helppoa arvata, mihin tämä liittyy. Toinen on tunnettu Hietasen repliikki Tuntemattomasta sotilaasta: ”En määhän tässä syyllisiä kaipaa yhtikäs. Konekivääri ja Lahtist mää kaipasi.” Ei tarvita suurta mielikuvitusta tämänkään sijoittamiseen ajankohtaiseen koronakeskusteluun.

Eli mitä siis nyt pitää tehdä, ja mitä seuraavaksi pitää tapahtua?

Tällä lainmuutoksella poistuu se epäselvyys, joka on vallinnut ryhmään tai joukkoon suuntautuvien pakollisten terveystarkastusten päättämisessä ja suorittamisessa. Ei voida kieltää, etteikö vuonna 2016 hyväksytyn tartuntatautilain 16 ja 15 §:ien soveltamisen suhteen olisi vallinnut epäselvyyttä, joka juontaa juurensa näiden pykälien yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Kuten siteerasin, syyllisiä en etsi. Edustaja Zyskowicz piti tästä aiheesta jo 23. helmikuuta selventävän puheenvuoron. Itselleni ei ole ollut yhtään epäselvää, mihin 16 § antaa mahdollisuuden. Olen siitä tviitannut lentokentällä tehtävien tarkastusten osalta jo 1.4.20, ja uudelleen palasin tähän aiheeseen elokuussa, kun Suomeen, erityisesti Turkuun, alkoi saapua Balkanin alueelta lentoja, joiden matkustajilla oli runsaasti koronatartuntoja. 16.8.2020 tviittini oli seuraava: ”Taas koronaohjus Skopjesta Turkuun. Onneksi nyt kaikki pakolliseen karanteeniin — virkamiespäätöksellä. Tuleeko taas kritiikkiä, kuten alkuviiikolla ministeri Kiurun esitettyä karanteenimenettelyä?” Tai 15.8.20: ”Asia on hämmästyttävän yksinkertainen: rajoilla pitää testata mahdollisimman paljon. Tartuntatautilaki mahdollistaa myös pakolliset testit — lääkärin päätöksellä. Miksi tätä nyt kyseenalaistetaan?” En minä olisi tuolla tavalla tviitannut, ellei pakollisia terveystarkastuksia olisi kyseenalaistettu.

Kun käsitelimme tätä lakiehdotusta valiokunnassa, STM:n edustaja totesi selvästi, että STM:n ja avien juristien tulkinta on ollut sellainen, että vain yksilöön kohdistuvia pakollisia terveystarkastuksia voidaan tehdä, ei päätöksiä kokonaisen joukon pakollisista terveystarkastuksista. Tämä asia on nyt kerta kaikkiaan selkiytetty sekä PeVin lausunnossa että STM:n mietinnössä.

Mitä tästä seuraa käytännössä? Olen ollut viisi vuotta lääninlääkärinä — se on sama virka, jonka nimi nyt on aluehallintoylilääkäri, joissakin aveissa kuulemma edelleen perin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

teikkäästi lääninlääkäri. Rohkenen sanoa, nyt kun asia on eduskunnan arvovallalla selkiytetty, että uskaltaisin itse virkamiehenä toimia seuraavalla tavalla: Tehtäisiin viranomaispätös, että kaikista maista, joissa on korkea koronaepidemian aste, tuleville matkustajille ilmoitettaisiin virallisesti, että Suomeen saapuessaan heitä odottaa pakollinen terveystarkastus. Tartunnan osoittava testi voi olla osa tätä tarkastusta, mutta se voi sisältää muutakin. Lasta tai muita vajaanvaltaisia en pakottaisi testiin, vaan heidät osoitettaisiin karanteeniin, jos on erityistä syytä epäillä, että he kantavat yleisvaarallista tartuntatautiä. Luotettavalla todistuksella tuoreesta, pätevistä testistä voisi vapautua yksityiskohtaisemmasta tarkastuksesta. Tosin tämäkin aina edellyttäisi, että maahan tullessa viranomaisen perehtyäkseen asiakirjaan ja arvioi sen luotettavuuden ja pätevyyden. Koronatestin ohella tämä sama menettely koskisi melko tuoreeltaan sairastettua koronatautiä sekä saatua koronarokotusta. Tällainen menettely informoitaisiin kaikkialle, mistä matkustajia Suomeen tulee.

Sanaa ”menettely” käyttää myös StV lausumassaan. Emme sano ”säädös”. Se sana jätettiin keskustelun seurauksena tietoisesti tästä pois. Emme siis vaadi uutta lakia, vaan toimintamallia, menettelyä. Tällaista menettelyä puoltaa myös voimassa olevan tartuntatautilain 14 §:n perustelu, jossa korostetaan, että tarttuvat taudit eivät tunne rajoja ja lisääntyvä liikkuvuus voi nopeuttaa tarttuvien tautien leviämistä. Tästä johtuen tarttuvien tautien torjunnasta vastaavien toimijoiden tulee vastata uusiin haasteisiin viivytyksettä ja toimia joustavasti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

16.55 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tulen itse Vantaalta, jossa on meidän suurin kansainvälinen lentokenttä, joten tämä rajakysymys on meille ollut koko ajan läsnä.

Silloin kun korona alkoi, tuli Suomeen ulkomailta — niin kuin se kaikkiin muihinkin maihin tuli ulkomailta, paitsi Kiinaan — keskusteltiin myös siitä, voidaanko esimerkiksi kokonainen koneellinen ihmisiä määrätä karanteeniin, jos se tulee epidemia-alueelta. Silloin kyse oli nimenomaan siitä, että oltaisiin kyetty pysäyttämään koronan tulo Suomeen. Samoin keskusteltiin pakollisesta karanteenista. Edelleenkin siihen ei olla menty. On vain eristys, eli silloin kun henkilö ollaan todettu koronapositiiviseksi, niin käytännössä ollaan sitten ikään kuin rajoitetussa toimintaympäristössä. Karanteeni edelleen ulkomailta tulevillekin on omaehtoinen. [Aki Lindénin välihuuto]

Eli nyt kun ollaan päästy siihen tilanteeseen, että perustuslakivaliokunta on käsitellyt tämän uuden esityksen myötä myös sen vanhan tartuntatautilain, 2016 säädetyn tartuntatautilain, ja todennut, että jo sen perusteella olisi ollut mahdollista aluehallintovirastojen määrätä pakollisia testejä rajoille tai muutenkin alueillaan, niin nyt ollaan siinä tilanteessa, että kaikille on varmasti selvää, että näin voidaan toimia. Se kuitenkin, mistä tänään on täällä keskusteltu, on se, että ilmeisesti sosiaali- ja terveysministeriö on ohjannut aluehallintovirastoja nimenomaisesti toimimaan päinvastoin kuin tartuntatautilaki antaa mahdollisuuksia eli tukeutumaan vapaaehtoisiiin testeihin.

No, joka tapauksessa tilanne esimerkiksi kansainvälisellä lentokentällä Vantaalla on jonkin aikaa ollut se, että lähes kaikki testataan tai vaaditaan ennakollinen negatiivinen koronatestitodistus. Valitettavasti kuitenkin on niin, että kaikki lentoyhtiöt eivät ole THL:n hyvästä ohjeistuksesta huolimatta vaatineet ennakollista negatiivista koronatestitodistusta. Siksi onkin erittäin tärkeää, että nyt tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielisesti edellyttämä malli tarkoittaisi sitä, että kaikilta Suomeen tulevilta vaadittaisiin negatiivinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

koronatestitodistus ja sen lisäksi voitaisiin sitten tarpeen vaatiessa määrätä testeihin joko heti tai tietyn ajan jälkeen, jotta tämä ulkomailta tuleva korona ja erilaiset muunnokset voitaisiin pysäyttää rajoille tai eristää sitten, jos tällaisia tapauksia Suomeen tulee, sinne omiin koteihin, niin että se ei leviä. Sen vuoksi pidänkin erittäin tärkeänä, että tässä nyt on päästy yhteisymmärrykseen.

Arvoisa puhemies! Katsotaan kuitenkin ihan hieman taaksepäin tätä keskustelua: Pidän hieman huolestuttavana sitä, että tiedetään, että monet muutkin esitykset, jotka ovat monimutkaisia, kulkevat meillä sosiaali- ja terveysvaliokunnan kautta. Tässä juuri edellä edustaja Lindén todisteli, kuinka hän virkavastuulla olisi tehnyt sitä ja tätä, ja hyvä niin. Mutta kuitenkin keskustelimme täällä aiemmin tartuntatautilain lakiesityksestä, josta sosiaali- ja terveysvaliokunta itse oli todennut, että esitykseen sisältyvä tulkinta erilaisista tiloista tulee aiheuttamaan haasteita laintulkinnessa, ja ehdotti, että ministeriö antaisi tästä selventävän asetuksen. Toivottavasti nyt katsotte, kun käsittelette tätä uutta esitystä, joka tänään on täällä eduskunnassa lähetekeskustelussa, että tällaisia tulkintaongelmia ei enää siihen lakiin jää. Käytiin keskustelua julkisuudessakin nimittäin siitä, onko tässä kyse tulkintaerimielisyydestä vai lakiesityksestä.

No, tämä nyt tällä hetkellä käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on sinällään selkeä. Tässä täsmennetään myös sitä pykälää, jossa todetaan, että aluehallintovirasto voi kohdentaa näitä pakollisia terveystarkastuksia nyt siis myös useaan henkilöön. Ja on hyvä, että meillä on selkeä lainsäädäntö, jossa myös pykälässä todetaan, kuinka tulee toimia, ja toivottavasti nyt tämän osalta ei enää ole epäselvyyttä. Toiveena, painavana toiveena, kuitenkin toivon, että nyt ministeriö ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin, jotta tämä ennakkotestivaade saataisiin kuntoon, jotta meillä ei enää olisi koneeseen tai laivaan noustessa yhtään koronaposiitivista henkilöä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.00 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on tartuntatautilain muutos 16 ja 22 §:ään. Tämä oli odotettu tartuntatautilain muutos, josta puhuttiin myös niin sanottuna raja-HE:nä. Mutta sitähän tämä toki ei ole. Meillä on ollut ongelmana se, että rajoilta vuotaa tautia Suomeen, ja kun on tullut näitä virusmuunnoksia, niin se on tehnyt tilanteen erityisen hankalaksi, koska rajojen kautta tauti on päässyt Suomeen ja leviää nyt Suomessa. No, tätä esitystä nyt odotettiin, jotta saataisiin vihdoin ne rajat hallintaan, mutta tämä ei valitettavasti vastaa siihen tarpeeseen.

Tämä esitys oli kuitenkin tarpeellinen täsmentämään nykyistä tartuntatautilakia, jonka tulkinnassa on ollut epäselvyyttä. On katsottu, että aiempi lakiesitys ei pitänyt sisällensä joukkotestauksia. Vaikka nyt ollaan saatu perustuslakivaliokunnan määritelmä — näin, että se on jo siellä ollut — ministeriö on ohjekirjeellään aluehallintovirastoja ohjeistanut toisin.

Valiokunnassa käsiteltiin tämä tartuntatautilakiesitys ja todettiin myöskin, että tämä ei vastaa siihen tarpeeseen, mitä me nyt tarvittaisiin, jolloinka valiokunta teki yksimielisen lausuman, että hallitus valmistelisi tällaisen ennakkotestausmallin rajoille. Erityisen tärkeään tämä on siinä vaiheessa, kun rajaliikenne aukeaa ja rajan kautta tulevat matkustajamäärät kasvavat. Meillä ei ole missään nimessä sellaista määrää terveydenhuoltohenkilöstöä siirtää rajoille, että siinä tilanteessa kaikki voitaisiin testata. Ja sen takia tämmöinen ennakkotestausmalli on tärkeä: ylipäättään ehkäisemään tartunnan saaneiden ihmisten tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

loa Suomeen mutta myöskin tuomaan ennakoitavuutta meidän matkustajaliikenteeseemme, matkustajille ja kaikille toimijoille.

Kokoomus pitää välttämättömänä, että Suomi muiden EU-jäsenvaltioiden tapaan edellyttää tällaista tuoretta negatiivista koronatestitodistusta jo matkalle lähdettäessä, ja myöskin, että varmistetaan se, että myöskin maahan tullessa on koronariski vähentynyt, esimerkiksi toisella testauksella, ja myös valvontaan on asetettava riittävät resurssit.

Kokoomus jätti vastalauseen valiokunnan mietintöön sen takia, että tässä käsittelyssä nousi esille sellaisia asioita ja kokoomus näkee tärkeänä nostaa esille sellaisia asioita, joihin oli tässä huonosti paneuduttu tai jotka tarvitsisivat lisäesityksiä tai täsmennyksiä. Ensinnäkin on oleellisen tärkeää, että säädettävä laki on uskottava ja tulkinnasta ei aiheudu epäselvyyttä ja sen toimeenpano onnistuu myös käytännössä. Sen takia kokoomus on vaatinut pakollisen terveystarkastuksen sisällön ja pakkotestausten osalta täsmennystä, ja tätä myös vaadimme valiokunnassa, mutta niitä esityksiämme tämän lain kirjoittamisesta vielä selkeämmäksi ei hyväksytty, ne äänestettiin kumoon. Sen takia tosiaan näitä täsmennyksiä ehdotimme.

Kokoomuksen näkemyksen mukaan on tärkeää, että laki on myös helppo toimeenpanna käytännössä. Ja kokoomus on huolissaan siitä, että erityisesti suhteellisen vilkasliikenteisten rajanylityspaikkojen kunnissa pakollisten terveystarkastusten laajamittainen toteuttaminen voi henkilöstön nykyisten saatavuusongelmien takia olla haasteellista. On tärkeää myös, että rajakäytänteet ovat valtakunnallisesti yhdenmukaiset. On epätarkoituksenmukaista eikä ole järkevää, että jonkun raja-aseman kautta voi tulla toisilla kriteereillä kuin toisesta. Tämä ohjaa liikenteen hakeutumista niille raja-asemille, joilla valvonta on huonompaa tai kriteerit väljemmät.

Nostimme vastalauseessamme esille myös koronakoirien hyödyntämisen ja sen, että Tulli tai Rajavartiolaitos voisi virka-apua antaessaan käyttää tartuntatautien tunnistamisessa ja tarkastusten kohdentamisessa apunaan tartuntatautien tunnistamiseen koulutettuja koiria. Tästä ehdotimme myös pykälämuutosta. Mielestämme ja myös asiantuntijoiden näkemyksen mukaan pitää ottaa käyttöön kaikki työkalut, mitä meillä on tämän viruksen torjunnassa otettavissa käyttöön, ja koronakoiria ilman muuta tämmöisten massojen seulomiseen kannattaa käyttää, jos niistä on hyötyä — eivät ne yksinään riitä, mutta ovat osana muuta toimintaa. Toinen pykälämuutos, jota esitimme, on, että maan rajoilla pakollisen terveystarkastuksen voisi välttää menemällä valvottuun omakustanteiseen karanteeniin tai palaamalla lähtömaahan. Nämä pykälämuutokset eivät siis saaneet kannatusta mutta ovat meidän näkemyksemme mukaan tärkeitä.

Kun mietitään koronan hillintää ja kun täällä ovat olleet esillä myös esimerkiksi ulkona-liikkumisrajoitukset, niin olisi tärkeää, että käytetään kaikki ne keinot, joilla pystytään estämään koronan leviäminen: rajat kuntoon, kasvomaskit käyttöön. Tässä on paljon hallituksella tekemistä. Meillä edelleenkin puuttuu molemmista lakiesitykset, molemmista toimintakäytänteet, sellaiset määräykset, joilla me pystyttäisiin tautia pitämään kurissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Purra.

17.07 Riikka Purra ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä ei mielestäni riittävän selkeästi käsitellä tätä seikkaa, että 16 §:n perusteella joukkoon kohdistuvat pakkotestaukset ovat koko ajan nykyisen lainsäädännön ja oikeustilan puitteissa mahdollisia aveilta. Täällä salissa on kuultu, että tässä esityksessä ja mietin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

nössä onkin ollut tarkoitus vain täsmentää näitä kohtia. Koen kuitenkin hieman oudoksi sen, että me käsittelemme täällä hallituksen esityksiä, joiden on tarkoitus vain täsmentää jotain lainsäädäntöä niin, että se asia mahdollisimman hyvin käytännössä toimisi. Tässä valitettavasti syytötehdas osoittaa ministeriöön ja hallituksen suuntaan, siihen, että johtaminen ja tämä operatiivinen linja ei ole toiminut. Avit ovat käyttäneet väärää ohjeistusta, sosiaali- ja terveysministeriön antamaa ohjeistusta, joka ei ole ollut tosiasian mukainen. Eilen avit viestittivät, että nyt perustuslakivaliokunnasta on tullut kannanotto, joka mahdollistaa heidän toimia toisin.

Tässä on monta ongelmaa:

Ensinnäkin perustuslakivaliokunnasta ei tullut mitään kannanottoa, vaan lausunto, jossa todetaan nykyisen lainsäädännön mahdollistavan nämä joukkoon kohdistuvat pakkotestaukset. Sen lisäksi tämä lausunto tuli 5. päivä maaliskuuta, eilen oli 15. päivä maaliskuuta. En usko, että avien toimintaan on vaikuttanut sen paremmin perustuslakivaliokunnan lausunto kuin jo monien asiantuntijoiden aiemmin kertoma tosiasia tästä tilanteesta, vaan poliittinen paine. Kuten hyvin usein ennenkin tämän koronakriisin aikana: kun poliittinen paine nousee riittävän kovaksi, asiat alkavat toimia.

Vastaavalla tavalla pääministeri on todennut, että Suomessa on Euroopan tiukin rajakontrolli. Tämä ei pidä missään määrin paikkaansa. Todennäköisesti pääministeri yrittää tarkoittaa sitä, että Suomessa ovat käynnissä sisärajarakastukset ja on tehty erilaisia sääntöjä sen mukaan, minkälaisilla asioilla liikkuvat ihmiset saavat maahan tulla. Mutta kuten hallintovaliokunta jo viime kuun loppupuolella sai saamassaan selvityksessä tietää, niin lähes kaikissa Euroopan maissa on huomattavasti Suomea tiukemmat koronaturvallisuusrajoitukset rajoilla liittyen sitten ennakkotestitodistuksiin, pakkotestaamiseen tai karanteeneihin. Tämä on tosiasia.

Toisaalta, jos katsomme, miten käytännössä nämä pääministerin sanomat Euroopan tiukimmat rajakontrollit toimivat, niin tälläkin hetkellä Suomen rajojen yli tulee paitsi virusta myös ihmisiä, joita ei sen paremmin testata kuin heiltä vaadita minkäänlaista todistusta sairastetusta taudista tai ennakkotestistä. Meille on tullut viime päivinä viruksia, jopa brasilialaisuunnosta. Sen lisäksi esimerkiksi rekkakuskeja tulee jopa tuhat päivässä. He eivät osallistu välttämättä minkäänlaisiin testeihin. Huomauttaisin tässä yhteydessä myös, että kun puhutaan siitä, että meille saa tulla ”välttämättömistä syistä” tai ”välttämättömät ryhmät” — tätähän käsiteltiin jo vuosi sitten keväällä, ja silloin kävi selväksi, mitkä ryhmät ovat välttämättömiä ja mitkä ovat huoltovarmuuden kannalta oleellisia — niin se on myös poliittinen päätös. Kaikki eivät välttämättä oikeasti ole. No, joka tapauksessa käytäntö siis ei toimi ja rajaturvallisuus on edelleen heikoissa kantimissa.

Sitten tähän toiseen asiaan eli ennakkotestitodistuksiin, joita tässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön lausumassa peräänkuulutetaan. Pidän tietenkin asiaa erinomaisen hyvänä, ja kuten edellisessä puheenvuorossani sanoin, niin hallintovaliokunta on näitä peräänkuuluttanut jo lausunnossaan edellisestä tartuntatautilain muutoksesta.

Kuitenkin tässä on muutamia ongelmia.

Sosiaali- ja terveysministeriö lausui hallintovaliokunnalle kaksi viikkoa sitten näin: Otaen huomioon muun muassa sen, että suomalaisten ja Suomessa asuvien tulee aina olla mahdollista palata Suomeen, ei ennakkotestitodistevalvoitetta olisi voinut säätää kategoriseksi maahantulon edellytykseksi. Se olisi edellyttänyt myös muita laissa säädettäviä henkilöryhmiä koskevia poikkeusperusteita, jotka olisivat käytännössä heikentäneet lain vaikuttavuutta. — Tässä lausunnossa näitä muita henkilöryhmiä ei luetella, mutta ne ilmene-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

vät muusta kohdasta. Näitä ovat muun muassa oleskeluluvalla oleskelevat kolmannen maan kansalaiset, perhesyiden vuoksi saapuvat ja turvapaikanhakijat.

Sosiaali- ja terveysministeriö edelleen jatkaa, että näiden perusoikeuksiin liittyvien syiden lisäksi ennakkotestitodistusten vaatimisen mallin mahdolltomuutta puoltaa se, että se olisi käytännössä liian vaikeaa, koska sisärajavalvonnan päätyttyä Suomen sisärajan olisi voinut ylittää mistä tahansa eli lain toimeenpano olisi edellyttänyt ympärivuorokautista terveydenhuollon henkilöstöä kaikilla rajanylityspaikoilla. Edelleen ministeriö sanoo, että lain noudattamisen valvonta olisi käytännössä mahdotonta. Siis nyt puhutaan koko ajan niistä ennakkotestitodistuksista, ei pakkotesteistä. Edelleen ministeriö sanoo, että tämä ei olisi mahdollista ilman, että vaarannettaisiin samalla muuta terveydenhuollon toimintaa.

On tietysti hienoa, mikäli hallitus ja ministeriö ovat nyt päätyneet siihen, että tämä olisi siksikin nyt mahdollista toteuttaa, oli kyseessä sitten menettely tai toimintamalli tai jotain muuta, kuten täällä on puhuttu, mutta joka tapauksessa jään ihmettelemään, miten se nyt on mahdollista. Mikäli se olisi vain toimintamalli, joka tapauksessa nämä eri henkilöryhmät tulee siinä ottaa huomioon tai rikotaan perusoikeuksia. Ja mitä näihin käytännön rajoituksiin tulee, niin kuten täällä useampi puheenvuoron pitäjä on jo kertonut, pakkotestaaminen rajoilla tietenkin vie enemmän niitä henkilöresursseja ja vaarantaa terveydenhuollon kestävyyden, joten tässäkin mielessä tietenkin ennakkotestitodistukset tai erilaiset hybridimallit olisivat mahdolltomasti paljon paremmat.

Mutta lopuksi vielä totean sen, minkä nostin tuossa alussa esiin: minusta pahasti näyttää siltä, että se on poliittinen paine, se, että lehdet kirjoittavat, kuinka rajat vuotavat, se, kuinka oppositio mainitsee asian kerta kerran jälkeen, mikä täällä näitä toimenpiteitä saa aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.15 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tähän on hyvä varmasti jatkaa, että kulkutautia hoidetaan niin kuin kulkutautia hoidetaan, hoidettiin silloin espanjantaudin aikaan, mutta kun siihen sotketaan politiikka, niin lopputulos on tällainen epämääräinen epälooginen mössö, joka ollaan nähty ja joka on myöskin yksi tämän rajasöhläämisen tausta.

Haluan täältä muutaman asian nostaa esiin. Täällä on paljon puhuttu tänään, että tärkeintä on ihmisten terveys ja tärkeintä on ihmisten terveys, ja moitittu myös meitä siitä, että emme ole lainkaan tästä kiinnostuneita. Kuten totesin aiemman asian käsittelyssä, niin todella on näin, että HUSin tilastoissa viimeisen kolmen viikon aikana 0—15-vuotiaiden tartunnat ovat kuusinkertaistuneet, eli jos terveys olisi tässä salissa se tärkein asia ja tämän kulkutaudin hoito, niin luulisi, että olisivat aika nopeasti nyt jo kyllä etäkoulut puheissa, mutta niistähän ei puhuta mitään.

Ja pahoin pelkään kyllä tästä sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausumasta, joka lähtee siitä, että muutetaan menettelyä tai tehdään tällainen menettelytapa, että mahtakohan siinä käydä samalla tavalla kuin tässä rajaselkkauksessa ja rajatestien puutteessa: on tehty tietty tapa, joka ei toimi. Tämä on tässä kyllä suuri riski, jos ei tänne aiota tuoda uutta lainsäädäntöä, joka velvoittaa tarkistamaan ennakkoon sen negatiivisen testituloksen ja testaamaan rajalla ja määräämään karanteeniin ainakin odottamaan testitulosta ja tarvittaessa muutoinkin, jos kieltäytyy testistä. Jos ei tätä ole laissa, niin ihmettelen, miten tämä voisi toimia. Tämä talo säättää lait, ja viranomaiset toimeenpanee niitä lakeja, ja nyt jos tässä käy taas samanlainen ohjauskirjehässäkkä, kuten tänään kuultiin, että STM on ohjeistanut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

aluehallintovirastoja pitäytymään vapaaehtoisissa testeissä, niin ei tässä varmasti ole tulossa kovinkaan suurta muutosta valitettavasti.

Sitten nämä sähköiset palvelut: Suomessa ei kannattaisi kaikkea keksiä itse vaan katsoa, miten muut Euroopan maat tekevät näistä sujuvia. Monessa maassa on käytössä tällöinen passenger locator form, jolla jokainen matkustaja, joka tulee rajan yli, ilmoittautuu sähköisesti, kertoo nimensä ja sen, minne tulee, millä tulee, missä yöpyy, missä viipyy, onko käynyt aiemmilla matkoilla viimeisen kahden viikon aikana jossain toisessa maassa ja niin edelleen. Tällöin sen maan viranomaiset saavat tietää, kuka tulee rajan yli ja kellä on esimerkiksi riskiprofiilia tämän taudin osalta. Siinä mielessä siellä olisi kyllä paljon apinoitavaa, [Puhemies: 3 minuuttia!] kun maltettaisiin... — Tulen jatkamaan sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa tulemaan puhujapöytäntöön.

Arvoisa puhemies! Menikin pidempään kuin odotin. — Olin palaamassa tähän, eli kun jokainen ilmoittautuu sinne maahan, niin silloin maan viranomaiset tietävät, kuka tulee, mistä tulee, missä majoittuu, ja tältä osin on paljon helpompaa myöskin seuranta- ja jäljittystyö. Ja tässä yhteydessä samalla — esimerkiksi Saksa, Kreikka käyttävät tätä — sitoutuu siihen, että antaa oikeat tiedot sekä terveydestään että itsestään ja myöskin suostuu siihen, että mikäli havaitaan covidin oireita, niin joutuu testaukseen ja joutuu karanteeniin, eli tavallaan reilu peli molemmin puolin.

Sitten mitä tulee näiden ennakkotodistusten tarkistamiseen, niin tämäkin on ilmeisesti ihan suomalainen menetelmä, että tällöisen negatiivisen tautitestin voisi tarkistaa vain terveydenhuoltoalan henkilöstö. Jos täältä Suomesta lähtee nyt johonkin päin, niin kyllä se testitodistus tsekataan siinä lähtöselvityksessä täältä. Mutta myöskin ulkomailla: ei siellä ole terveydenhuoltoalan henkilöstöä, se on lähtöselvityshenkilö, joka katsoo, että se on olemassa, ja näin ollen sinne ei kyllä terveydenhuoltoalan henkilöstöä tarvitse näitä tarkastamaan mielestäni sijoittaa. Se tulee olemaan ongelma, kun me tiedämme, että näissä on jonkun verran väärennettyä tavaraa, ja siinä mielessä täytyisi kyllä olla hyvin tarkkaan katsottu, minkälaiset testitodistukset hyväksytään.

Sitten haluan nostaa nämä koronakoirat. Tiedän, että tämä jakaa mielipiteitä, mutta tässä on nähdäkseni nyt ongelmana ja kysymyksessä se, että Tullin virkakoirat eivät voi toimia tällä hetkellä tällöisenä seulonta-apuvälineenä. Sehän ei ole pelkästään yksin se koira, vaan koira merkkää ja sitten ihan samalla tavalla kuin huumeissa: emmehän me huumeasioitakaan hoida niin, että kun koira merkkää, niin asia on selvä, vaan siitähän se jatkuu sitten. Ja nyt ongelma on se, että Tulli ei voi näitä koiriansa, jotka he ovat kouluttaneet, käyttää käytännössä katsoen laisinkaan tässä seulonnassa, jos ei näitä koiria ole täällä tartuntatautilaissa mainittu virka-apukäytössä. Toivoisin, että tämä kyllä otettaisiin käyttöön, koska vain siten me saataisiin myöskin lisää tutkimustietoa. Tämä on aika nopeasti koulutettu asia, ja nähdäkseni ne tulokset eivät ole kovin huonoja olleet, ja siltä osin olisi varmaan ihan hyvä kokeilla tämäkin kortti, koska se on nopea ja tehokas, jos toimii, ja pianhan me sen näemme — taikka oikeastaan näemme vasta tutkimuksen kautta, toimiiko, ja tutkimusta ei voi tehdä ennen kuin ne koirat ovat käytössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

17.21 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Nyt kun perustuslakivaliokunta on osoittanut viranomaiselle ja STM:lle, että katsokaa nyt, nämä pakolliset massoihin kohdistuvat terveystarkastukset ovat jo voimassa olevan lain mukaan mahdollisia, niin on hyvin tärkeää, että katsotaan jo eteenpäin ja sitä, miten tällainen ennakkotestitodistuksiin perustuva, vielä laajempi rajakontrollijärjestelmä saadaan aikaiseksi. Haluankin kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa tästä lausumaehdotuksesta, jossa edellytetään, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin luodakseen maahantulomenettelyn, joka estää yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä ja samalla huomioi jatkossa kasvavan liikennemäärän rajaliikenteessä ja perustuisi nimenomaan näihin ennakkotestitodistuksiin. Ja kuten ollaan tämän keskustelun aikana kuultu, niin tämä on tällainen eurooppalainen malli, jota Suomi ei ole toistaiseksi kyennyt luomaan.

Itse asiassa haluan palata siihen viime syksyyn, kun tällainen esitys tuotiin eduskuntaan hallituksen toimesta. Kyseessä oli siis rajakontrollijärjestelmä, joka sisälsi ennakkotestivaatimuksen, todistusvaatimuksen, ja se esitys ei täältä eduskunnasta edennyt sen takia, että esitys oli historiallisen huono lakiteknisesti. Kuitenkin pääministeri on vastuuttanut tästä eduskuntaa, että tämä esitys tänne eduskuntaan jäi, ja sen takia haluan vielä kerran oikoa niitä väärinkäsityksiä, joita tähän liittyy, eli lainaan suoraan erästä perustuslakiasiantuntijaa. Hän on kirjoittanut näin: ”Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltu hallituksen esitys laeiksi tartuntatautilain ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta on kenties epäonnistunein hallituksen esitys vuosikymmeniin. Sen kohdalla meni kaikki pieleen. Lopulta perustuslakivaliokunta pysäytti sen eduskuntakäsittelyn torstaina tällä historiallisella ponsilausumallaan: ’Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotuksia ei voida käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.’” [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Historiallisen huono esitys, jossa lähes kaikki meni pieleen.

No, tällaistaahan voi kiireessä lainvalmistelussa tapahtua, ja perustuslakivaliokunta toteikin omassa lausunnossaan lisäksi, että tällaiselle sääntelylle on esitetty hyväksyttäviä perusteita ja valiokunta pitää sinänsä mahdollisena säätää Suomeen saapuvia henkilöitä koskevista vaatimuksista, joilla pyritään estämään koronaviruksen leviämistä Suomeen ulkomailta tulevien henkilöiden mukana. Mutta korjattua esitystä, hyvin valmisteltua esitystä ei koskaan tullut takaisin eduskuntaan. Tässä on mennyt viisi kuukautta, ja nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan täytyy esittää eduskunnalle lausumaehdotusta, jotta hallitus toimisi ja toisi tällaisen ennakkotestitodistuksiin perustuvan rajakontrollijärjestelmää koskevan lainsäädäntöesityksen eduskuntaan. Kysymys: mitä tämän viiden kuukauden aikana on tapahtunut? [Puhemies: 3 minuuttia!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niikko. [Hälinää] — Edustaja Niikolla on puheenvuoro.

17.25 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tästä tartuntatautilaista keskusteltaessa pitäisi nytten ottaa huomioon se, että maito on läikkynyt maahan jo ajat sitten ja nytten jäljestä käsin tarkastellaan perustuslakivaliokunnan tulkintaa siitä, mitä aluehallintovirastot saavat tai eivät saa tehdä. Ja siinä mielessä hallitus ei nyt oikeastaan voi sanoa, että näistä menneistä virheistä ei saisi keskustella, nimittäin eikö se tosiasia kuitenkin ole, että kun virheet tunnustetaan ja todetaan, niin niistä voidaan jotakin oppia?

Muistan, kun viime keväänä keskustelin Thaimaan suurlähettilään kanssa, joka täällä lopetti uransa ja meni takaisin kotimaahansa. Kysyin häneltä, kuinka helppoa on päästä Thai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

maahan esimerkiksi syksyllä tai nyt kesällä. Hän sanoi, että ei se niin helppoa ole siltä osin, jos ei ole valmis viettämään aikaa, muuten sinne on hyvin helppo päästä. Siellä vaadittiin jo silloin kahden viikon hotellikaranteenia valtion määräämässä hotellissa, tai sitten turisti sai myös itse valita sen hotellin, vaikka viiden tähden hotellin, mutta ei siellä hotellissakaan saanut olla miten tahtoo. Sielläkin piti kuulemma ilmoittautua, jos hotellista lähti edes altaalle tai muualle kulkemaan ennen kuin se karanteeniaika oli mennyt ohi. Näin toimi moni valtio, siten, että ne ottivat hyvin tiukat säädökset heille, jotka maahan tulevat, elikkä maahan olivat kaikki tervetulleita, mutta piti olla varmuus siitä, että ei tulla maahan levittämään tauteja. Tämä oli tiedossa hallituksella jo hyvin varhaisessa vaiheessa, ja siitä huolimatta Suomessa ei vielä ole sellaista toimenpidettä, että tänne maahan tulevista voitaisiin jollakin tavalla todeta, että he ovat terveitä. Siinä mielessä tämä olemassa oleva lainsäädäntötarkastelu on tietysti hyvä, että todetaan se, että tänne tulijoiden pitää olla todistustusti terveitä, mutta siinä on muutama ongelmakohta.

Itse en oikein pidä hyvänä sitä, että kovin kevyesti lähdetään puuttumaan ihmisten perusoikeuksiin ja itsemääräämisoikeuteen. Ei ole tämän koronaviruksen johdosta ehkä välttämätöntä tehdä sellaisia toimenpiteitä, että tehdään pakollisia terveystarkastuksia — huomattavaa — koska pakollinen terveystarkastus tarkoittaa sitä, että ihmisiltä voidaan ottaa väkisin esimerkiksi testi siitä, onko koronavirusta kehossa vai ei. Ja tällainen pakko, aina kun sille linjalle mennään, herättää joissakin kansalaisissa sellaisen vastustuksen jo itsessään, että se kääntyy väärään suuntaan. Siinä mielessä olisi hyvä luoda tällaisia kannustavia elementtejä, kuten tällaisia karanteeneja. Jos maahan tulee, niin pitää vaihtoehtoisesti mennä sitten kahdeksi viikkoa jonkin hotelliin asustelemaan, jos ei muuten kelpaa se vapaaehtoinen terveystarkastus. Tämä on mielestäni semmoinen inhimillisempi tapa.

Toiseksi on hyvin vaikea hyväksyä myöskään sitä, että oireeton ihminen voitaisiin hakea vaikka väkisin kotoaan koronatestiin tai laitoseristykseen pelkän epäilyn perusteella. Tämä laki mahdollistaa tällaisen toimenpiteen, ja tätä on hiukan jo testattukin, siitä on julkisuudessakin ollut keskustelua. Väitän, että ihmiset pääosin eivät tällaista asiaa ymmärrä tällaisen taudin ollessa kyseessä. Siinä mielessä meidän täytyisi ihan uskaltaa keskustella näistä asioista myös kriittisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä myös otetaan pikkasen kantaa näihin niin kutsuttuihin terveystesteihin tai sillä tavalla tätä pohdintaa lähdetään nytten pikkuhiljaa viemään eteenpäin. Monet maathan ovat ottaneet käyttöön sellaisia toimenpiteitä kuin rokottamattomien rajaaminen ulos vaikkapa jostain vapaa-ajanviettopaikasta tai ravintolasta, niin että esimerkiksi sisään pääsee vain vilauttamalla digitaalista rokotetodistusta tai todistusta sairastetusta taudista. Esimerkiksi Israelissa toimitaan tällä hetkellä siten. Mielestäni tällainen kehitys on erittäin huolestuttavaa, että me ruvetaan jaottelemaan ihmisiä vuohiin ja lampaisiin pelkästään sen perusteella, että on epäily siitä, että joku kantaa covid-19-nimistä virusta. Sitten kun tällaista kehitystä aletaan Suomessa lainsäädännön ja asetusten keinoin säätelämään, niin meidän täytyy varmistaa se, että ihmisiä ei luokiteltaisi Euroopan unionissa sen enempää kuin Suomessakaan vastaavalla tavalla, ja mielestäni minkäänlaiseen rokottamattomia syrjivään käytäntöön ei pidä Suomessa ryhtyä. Ja sitten kun näitä digitaalisia ratkaisuja valmistellaan, niin pitäisi ottaa huomioon myös se, että esimerkiksi rajoilla luotettavien rokotus-, testi- ja sairastetun taudin todistusten tulisi olla samanarvoisia maahanpääsyn edellytyksenä ja tavallaan ei tehtäisi niin kuin toisesta parempaa ja toisesta huonompaa tapaa luokitella ihmisiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan myös ihan muutamalla sanalla viitata siihen käsittelyyn, joka koski tätä hallituksen halua sulkea kuntosaleja ja urheilupaikkoja. Tämähän liittyy tämänpäiväiseen keskusteluun, ja tässä yhteydessä lyhyesti siitä: Me ollaan täällä kannettu huolta siitä, että nuorille ja lapsille on syntynyt mielenterveysongelmia koronan aikana, koska heillä on nyt rajattu tätä liikkumista, ja nyt kun nämä hallituksen esitykset HE 31:n ja 32:n osalta etenevät siihen suuntaan, että jopa tämä kymmenen henkilön määrä harrastetilassa tullaan poistamaan, niin se johtaa väistämättä siihen, että henkilöiden fyysinen ja psyykinen jaksaminen heikkenee entisestään. Tällaiset toimenpiteet ovat äärimmäisiä toimenpiteitä, ja soisin ja toivoisin, että tällaisiin ei ryhdyttäisi, ja jos niihin ei ole joillain alueilla pakko ryhtyä, niin tämän pitäisi olla aluekohtaista eikä koko Suomea koskeva toimenpide. Yksi tyttäristäni harrastaa ratsastusta ja ratsastaa maneesissa viikoittain, ja on vaikea kuvitella, että siellä maneesissa millään tavalla tulee altistusta koronalle sen vuoksi, että mennään käytännössä ulkoilmaan, ratsastamaan maneesin sisällä. Tällaiset yksioikoiset linjaukset ovat mielestäni huolestuttavia, ettei osata erottaa tosiasioita tämänöisistä mielikuvista. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rehn-Kivi.

17.32 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! Social- och hälsovårdsutskottet har fått färdigt sitt betänkande om ändringar i lagen om smittsamma sjukdomar i § 16 och 22 som förtydligar regionförvaltningsverkets möjligheter att beordra en obligatorisk hälsokontroll. Lagändringen ger också rätt för en läkare i kommunens eller sjukvårdsdistriktets tjänst att besluta om en hälsokontroll i ett läge då det är nödvändigt att förhindra att en allmänfarlig smittsam sjukdom sprider sig.

Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesitys ei koske vain covid-19-epidemiaa, vaan muutokset tehdään tartuntatautilakiin yleisinä pykälinä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kuitenkin pitänyt tärkeänä, että muutokset vaikuttavat nyt vallitsevan epidemian leviämisen estämiseksi.

Tarttuvat taudit eivät tunne rajoja, ja siksi pakolliset terveystarkastukset rajoilla ovat yksi keino estää tautien leviämistä. Pakollisessa terveystarkastuksessa tehtävä tutkimus tai näytteenotto on aina ihmisen koskemattomuuteen puuttumista, ja siksi sellaista ei pidä suorittaa, jos siitä aiheutuu merkittävää haittaa tutkittavalle, tai henkilön sitä vastustaessa. Mikäli tarvittavaa näytettä ei voida ottaa, tulee epäillyn tartunnan leviämisen estämiseksi olla muita vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi henkilön pakolliseen karanteeniin asettaminen. Myös lasten etu tulee aina arvioida, kun tutkimusten välttämättömyyttä pohditaan.

Värderade talman! Den här lagen ger inga särskilda bestämmelser om bekämpning av allmänfarliga smittsamma sjukdomar i anslutning till inresa och vid gränskontroller. Vi har ändå i utskottet, med beaktande av den aktuella coronaepidemin och den mängd hälsokontroller ett större antal resenärer skulle ge orsak till och betyda i form av hälsovårdsresurser, gjort följande kläm till betänkande:

”Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att skapa ett förfarande som förhindrar spridningen av en allmänfarlig smittsam sjukdom vid inresa i landet och samtidigt beaktar att trafikmängderna i gränstrafiken kommer att öka. Efter införandet av en sådan modell med förhandsintyg skulle obligatoriska hälsokontroller tydligt kunna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

riktas till personer som inte har tillräckliga bevis på ett negativt covid-19-test, vaccination eller genomgången covid-19-sjukdom.”

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

17.34 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Oleellistahan tässä lakiesityksessä on nytten se, että kaikille viranomaisille olisi selkeää, miten toimia muun muassa rajalla ja mitkä oikeudet aluehallintoviranomaisilla on määrätä myös tällaisiin massaterveystarkastuksiin.

Jatkossa on tärkeää myös se, että maahan saapuvilla on selkeä ohjeistus siitä, mitä heiltä edellytetään, kun he Suomeen saapuvat. Tämä oli yksi asia, mikä valiokunnassakin voimakkaasti nousi esille, ja tähän toivotaan jatkossa entistä parempaa ohjeistusta. Me oltiin valiokunnassa täysin yksimielisiä siitä, miten rajavalvonta tulisi toteuttaa, ja siinä mielessä on ehkä mielenkiintoista kuulla näitä puheenvuoroja varsinkin opposition puolelta, joissa vähän annetaan ymmärtää erillä lailla. Meidän tuli kuitenkin nytten keskittyä siihen, että tässä käsittelyssä oleva lainsäädäntö ei koske pelkästään koronaa eikä kyse ole myöskään väliaikaisesta lainsäädännöstä, vaan tämä koskee myös muita yleisvaarallisia tartuntatauteja.

Tämän lisäksi tilanteet muuttuvat jatkuvasti ja tulee erilaisia keinoja muun muassa rajoilla ihmisille osoittaa se, että heidän ei tarvitse mennä näihin pakollisiin terveystarkastuksiin, ja tästä syystä kävimme pitkän keskustelun ja olimme aika pitkälti yksimielisiä siitä, että lakiin ei ole tarkoituksenmukaista kirjoittaa kaikkia mahdollisia niitä elementtejä, millä pakollisesta terveystarkastuksesta voi jäädä pois. Tästä syystä on todella tärkeää, että valvovat viranomaiset tekevät päätöksen siitä, millä keinoin voidaan näistä pakollisista terveystarkastuksista jäädä pois.

Tosiaan edustaja Niikko nosti esille, että tässä tilanteessa on mahdollisuus siihen, että joutuu tällaiseen pakkotestaukseen. Ei tämä ole välttämätöntä. Tässä puhutaan pakollisista terveystarkastuksista, [Mika Niikon välihuuto] ja pakollisessa terveystarkastuksessa tekee viranomaisen päätöksen siitä, kuinka se toteutetaan. Mikäli kyseinen henkilö ei halua, että hänelle tehdään pakkotestiä, hänet voidaan määrätä muun muassa karanteeniin tässä tilanteessa. [Mika Niikko: Mutta näin on käynyt jo!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

17.38 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy se sanoa meidän aveille puolustukseksi, että meidän oikeustilahan on ollut epäselvä tähän asti. Hallitus on vaatinut tätä ja edellyttänyt. Mutta täällä on esitetty kritiikkiä myös oikeusoppineitten puolelta, ja ymmärrän siinä mielessä myös avin kantaa, että he ovat pystyneet tekemään nyt vasta toimenpiteitä, kun me ollaan saatu meidän lainvalvojilta tähän oikeustilaan selkeyttä. Tämä esitys nyt vielä puolestaan edesauttaa sitä, että me saadaan tämä järjestelmä nyt täysin aukottomaksi.

Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin on kuitenkin tuotava esille se, että THL:n uusimmissa tilastoissa 1,5 prosenttia tartunnoista on ulkomailta, ja minun mielestäni se asettaa kuitenkin tämän nykyjärjestelmänkin jo siihen valoon, että se on aika hyvä ja monella tavalla tehokas, ja me nyt saadaan tätä vielä parannettua. Täällä on sanottu, että muissa maissa on ollut paljon paremmin, mutta on kuitenkin samaan hengenvetoon todettava, että muuntovirus on tullut myös muihin maihin, joten tämäkään argumentti tässä keskustelussa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

ei minun mielestäni ole vedenpitävä. Päivänselvää on se, että me ollaan yhdessä haluttu tähän asiaan puuttua ja me halutaan tehostaa meidän rajavalvontaa.

Sitten kolmanneksi tällä esityksellä me saadaan nyt aukoton järjestelmä, ja me vaaditaan rajoille jokaiselle pakollinen terveystarkastus. Tämä terveystarkastus voi sisältää varmasti suurimmassa osin tämän pakollisen testin, mutta se voi sisältää myös esimerkiksi karanteenin, tai voi olla todistus rokotteesta. Kun teknologia kehittyy, niin aina uuden tiedon valossa meidän viranomaiset voivat tehdä kokonaisarvion sen suhteen, miten tämä terveysturvallisuus hoidetaan.

Ja neljänneksi, mitä tulee tähän meidän lausumaan, niin me emme ole edellyttämässä uutta lainsäädäntöä, vaan me halutaan tehdä turvallinen polku tulevaisuuteen siihen, miten me huolehditään — koska tämä tauti varmasti tulee jatkumaan — ihmisten terveysturvallisuudesta mutta myös siitä, että tänne voidaan matkustaa turvallisesti ja sitä kautta saadaan myös meidän elinkeinoelämän rattaat pyörimään. Ja tätä me ollaan edellytetty, tulevaisuuden askelmerkkejä.

Kokoomuksen vastalause on semmoinen, että esitetään pykäliin tiettyjä, jäykkiä esityksiä, jotka eivät anna ja mahdollista sitä uutta teknologiaa ja ajassa pysymistä, ja siinä mielessä en voi kannattaa, eivätkä valiokunnassa myöskään perussuomalaiset tukeneet tätä kokoomuksen oppositiopolitiikkaa.

Ehkä tässä, puheenjohtaja. Aika loppuikin, ja nämä olivat keskeisimmät huomiot tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Laiho.

17.41 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! On tärkeää saada luotua semmoinen ennakkotestimalli rajoille, että voidaan myös suurenevaa matkustajamäärää hallita ja olla varmoja siitä, että korona pysyy rajojen ulkopuolella eivätkä sitten uudetkaan virukset tule Suomeen, niin että saadaan tällainen malli käyttöön, jota voidaan käyttää myös muina aikoina.

Niin kuin täällä on tullut esille, tämä on pysyvä tartuntatautilakiesitys. Se oli myöskin osaltaan tämän ongelma, koska tämä oli tehty pysyväksi ja odotettiin kuitenkin apua nyt tämänhetkiseen rajatilanteeseen. Jos olisi tuotu väliaikainen, nimenomaan nyt tähän epidemiaan kohdistettu rajalaki, niin oltaisiin monesti päästy varmaan helpommalla. Sen takia ei olisi tarvinnut myöskään näin suurta määrää lausumia ja esille ottoja valiokunnassa tehdä.

Kokoomus on esittänyt viittä eri lausumaa. Olisimme esittäneet ennakkotestausmalleistakin, mutta ne onneksi saatiin sitten yhteisenä lausumana koko valiokunnalle. Mutta nämä muut lausumat liittyivät siihen, että halusimme, että hyödynnetään myös teknologisia ratkaisuja. Esimerkiksi HUSilla on käytössä tällainen Finentry-sovellus, jossa matkustaja voi esimerkiksi varata ajan Suomessa tehtävään koronavirustestiin, kirjoittaa ennakkotietoja, tehdä ennakoarvioita, saada ohjeita testiin saapumiseen ja saada myös tuloksen testistä. Tällaisia kaikkia, jotka helpottavat sitä maahantuloprosessia viranomaisten kanssa, ilman muuta pitäisi edistää ja levittää koko Suomeen ja rajoille.

On myös tärkeätä, että valtioneuvosto lisää rajoilla määrättävien karanteenien valvontaa. Tästä teimme myös lausuman.

Ja sitten näistä koronakoirista. Siitä on myöskin meidän pykälämuutosehdotuksemme, että niitä voidaan käyttää virka-apuna sekä Tullin että Rajavartiolaitoksen virka-aputehtävien yhteydessä. Niin kuin täällä on ollut puhetta, jos sitä ei ole tässä virka-apumahdolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

suutena, me ei pystytä myöskään kouluttamaan näitä koiria siihen työhön. Sen takia on tärkeää olla se mahdollisuus, ja se olisi ollut järkevää nyt tässä yhteydessä sinne myös laittaa — ja sitten se, että kunnat, nämä alueet, joissa on näitä rajoja, saavat myöskin täysimääräiset korvaukset näistä kustannuksista, mitä aiheutuu.

Ja kyllä, edelleen peräänkuulutamme kasvomaskivelvoitteen käyttöönottoa ja sen esityksen tuomista eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ranne.

17.44 Lulu Ranne ps: Kiitos, rouva puhemies! Lähetän tässä vielä suoraan terveiset pikkukunnan eturintamasta, liittyä suoraan testaukseen ja rajoihin:

”Meillä on nyt ensimmäinen brasilialainen virusmuuntopotilas. Tämä on ärhäkämpinen virus, rokotteelle jonkun verran vastustuskykyinen ja lisäksi kiertää aiemmin sairastetun taudin immunitettia. Eli ne, jotka viimeisen kuuden—yhdeksän kuukauden aikana ovat sairastaneet taudin ja ovat immuuneja tavalliselle koronalle ja brittimuunnokselle, eivät ole enää tälle brassimuunnokselle.”

Eli nyt hybridimalli, mitä edustaja Purra täällä peräänkuulutti, ennakkotestaukset, karanteenit, rajat kiinni. Me tarvitsemme nyt kaikkia mahdollisia keinoja tässä tilanteessa. Vetoan kyllä nyt hallitukseen myöskin, että olette tietoisia, selvitätte ne kaikki viimeiset tiedot. Meille lennetään edelleen Brasiliasta. Meille lennetään Etelä-Amerikasta. Meille tulee jatkuvasti ihmisiä. Kuinka nopeasti saatte nämä kiinni? Meillä on vielä mahdollisuus tässä Suomen tilanteessa päästä paljon helpommalla näiden uusien muuntovirusten osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

17.45 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Först vill jag tacka alla ledamöter av social- och hälsovårdsutskottet för ett bra arbete med det här. Det här är ett lagförslag vi också har diskuterat i grundlagsutskottet och som vi inte såg några invändningar för att man skulle kunna diskutera färdigt i social- och hälsovårdsutskottet. Det här innebär att man får möjlighet att göra riktade hälsokontroller, till exempel på ett helt fartyg eller på ett flyg eller på andra platser, och inte bara gällande coronaviruset utan också i framtiden för eventuella nya pandemier eller, ärade talman, andra smittsamma sjukdomar.

När vi diskuterar gränserna så är det också viktigt att komma ihåg att det finns människor som bor på gränsområdena för vilka det är naturligt att åka över nationsgränserna på samma sätt som det är att åka mellan till exempel Helsingfors och Tammerfors. Det som den här pandemin har inneburit är att det har blivit stora problem i gränsområdena. Det är inte många människor som behöver åka över gränserna, men det finns vissa som behöver åka över gränsen, som till exempel har delad vårdnad över ett barn och där den ena föräldern finns till exempel i Sverige och den andra på Åland eller någon annan plats i Finland. Det är viktigt att man säkerställer att de här människorna, de här föräldrarna alltid får möjlighet att se sitt barn. Det finns många andra exempel över människor som har hamnat i kläm vid gränsen, och de här är ytterst få människor till antalet, men det är viktigt att också deras behov särskilt också syns ifall man utformar nya krav, vid utformningen av till exempel krav på negativa tester, så att den här typen av nödvändig familjependling kan fortgå också vid ett sådant eventuellt lagförslag.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Käännös.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sankelo.

17.49 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Laihon esittämiä vastalauseen mukaisia lausumia ja pykälämuutoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

17.49 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Koko päivän hallituspuolueet ovat puhuneet salissa, miten rajat ovat nyt kiinni. Kuitenkin koko ajan Suomeen saapuu lentäen ja vesiteitse henkilöitä, jotka antavat täällä positiivisen koronanäytteen. Tämä testi ei ole ollut edes pakollinen, ja viimeisen kahden viikon aikana 40 vapaaehtoisen testit ovat olleet positiivisia. Tämä liittyy nyt kaikkeen, tähän ravintola-asiaan ja muihinkin: jos tämä jatkuu, niin me emme saa ikinä tätä Suomea auki.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

17.50 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Nyt oppositiosta jatkuvasti tulee näitä puheenvuoroja, joissa edellytetään hyvin yksityiskohtaista lainsäädäntöä muun muassa siitä, miten näiltä pakollisilta terveystarkastuksilta voisi välttyä. Valiokunnassa ainoastaan kokoomus edellytti tätä. Muun muassa perussuomalaiset olivat ihan samoilla linjoilla, että näin yksityiskohtaista lainsäädäntöä tässä tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä.

Nyt kun ministeri tuli takaisin — tervetuloa! — kysyisin tästä. Nyt kun tässä samalla jatkuvasti kehutaan sitä, kuinka hyvin muut maat ovat hoitaneet tämän rajavalvonnan, niin kysyisin ministeriltä: olenko ymmärtänyt oikein, että eivät muissakaan maissa tämä rajavalvonta ja rajaterveystarkastukset ole lakitasoisia, eivät näin yksityiskohtaisesti lakitasoisia, vaan ne on toteutettu muun muassa sillä, että viranomaisilla on oikeudet ja velvollisuudet, ja joissain osin hallituksen asetuksilla, siis että muissa maissa ei ole näin yksityiskohtaista lainsäädäntöä, mitä tulee terveystarkastuksiin siellä, kuin mitä tässä salissa osa oppositiosta koko ajan peräänkuuluttaa?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

17.52 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Hienoa, että ministeri Kiuru pääsi takaisin tänne saliin. Kysyisinkin pari kysymystä.

Toinen liittyy tähän ohjekirjeeseen, mikä liittyi näihin rajatestauksiin. Onko STM:stä lähetetty tällainen ohjauskirje aluehallintoviranomaisille, että nämä testaukset ovat vapaaehtoisia?

Ja toinen asia: kun valiokunta nyt on tehnyt tämän lausuman ja se täällä todennäköisesti hyväksytään perjantaina, kun tämä laki on eduskunnan läpi saatu, niin miten arvioitte, hoituko tämä ennakkotestiasia, tämä malli, nyt ilman uutta lakiesitystä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

17.52 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, hienoa, että olette täällä paikalla. Hyvä ministeri, täytyy sanoa, että olen monesti miettinyt teidän tilannettanne. Nimittäin tuli mieleen oma tilanteeni kymmenen vuotta sitten, kun oli sikainfluenssa, ja silloin olivat kaikki mahdollisuudet myös tämäntyyppiseen tilanteeseen, mikä meillä tällä hetkellä on. Meidän onnemme oli se, että me onneksi saatiin se rokote ensimmäisen aallon aikana. Silloin ostettiin kaikille rokote, ja se oli saatavissa. Nyt se ei ole ollut saatavissa. Mutta tunnistan hyvin sen ja muistan niitä aikoja, jolloinka, kun menin töihin ministeriöön joka aamu, annettiin se raportti, kuinka monta on sairaalassa, ja kuinka, voi sanoa, sydän kylmänä menin töihin: kuinka monta on menehtynyt. Tunnen syvää, syvää empatiaa myöskin teidän tilannettanne kohtaan kyllä.

No, mitä me opimme sikainfluenssan hoidosta? Ne olivat nimenomaan kolme asiaa. Ensimmäinen oli: ennakoi, ennakoi, ennakoi ja toimi etukenossa. Toinen oli se, että viestinnällä on valtavan suuri merkitys, ja meidän raporteissamme lukee, että pitää perustaa viestintäryhmä, jossa on juristi, epidemiologi, virologi, viestintäasiantuntija ja avin edustaja. Meillähän oli mukana avin edustaja koko ajan miettimässä, mitä aluehallintoviranomaiset ja sairaanhoitopiirin edustajat tekevät. Kolmas oppi oli: hyödynnä monisektoraalista yhteistyötä alusta lähtien — julkinen, yksityinen ja kolmas sektori.

Mitä tähän nyt sitten vielä lisäisin tämän kokemuksen jälkeen, kymmenen vuoden jälkeen? Sen kokemuksen ja opin, että kannattaa perustaa parlamentaarinen ryhmä, joka sitoutetaan päätöksiin heti alusta lähtien. Nimittäin tässä tällaisessa pandemiassa, mikä Suomeenkin tuli, on erittäin vaikea saavuttaa aivan maksimaalista onnistumista, ja siitä syystä siihen kannattaa ottaa parlamentaarinen työ mukaan, koska me olemme samassa veneessä. Me olemme kaikki samassa veneessä.

Minä olen välttänyt kovin suulasta arviointia, koska niin kuin sanoin, tunnen lukkarinrakkautta teidän tilannettanne kohtaan ja empatiaa ja tunnen luissani sen, miltä teistä on monesti tuntunut. Mutta nyt on ihan pakko sanoa muutama kritiikkikohta.

Ensiksikin täytyy sanoa, että hallitukselta meni suhteellisen hyvin alku huolimatta siitä, että siinä oli sitä maskihässäkkaa, Helsinki-Vantaan lentokentällä tapahtui ongelmia ja sitten oli sekavaa viestintää. Kuitenkin saatiin valmiuslaki, lähdettiin hyödyntämään sitä, tehtiin päätöksiä, ja sitten totta kai pitää miettiä, että se oli uusi tilanne kaikille. Ei aina voi onnistua. Ja sitten voi sanoa niin kuin Pohjanmaalla, että hipuja ei lasketa.

Mutta sitten kesällä varmasti ajateltiin näin, että nyt helpotuksesta huokaistiin. Siinä mentiin vähän niin kuin horrokseen, ja jotenkin tuli sellainen tunne, että nukutaan ruusu-senunta ja rokote tulee ja suutelee viruksen pois. No, sitten ne vaikeudet alkoivatkin. Nimittäin syksyllä olisi pitänyt hälytyskellojen soida. Tässä minä nyt viittaa niihin oppeihin, mitä me opimme sikainfluenssasta: ennakointi. Se ennakointi tarkoittaa sitä, että hyvissä ajoissa reagoidaan — vaikka vähän ylitsekin, mutta kuitenkin reagoidaan. Tästä muuntoviruksesta on ollut varoitus jo ennen joulua, ja meidän rajat ovat kuitenkin vuotaneet kuin seula. Tämä on ollut minun mielestäni suurin epäonnistuminen Suomessa, koska me tiedettiin tästä muuntoviruksesta. Epidemiologit kertoivat siitä ja sanoivat, että tämä on se paha juttu.

Mitä tapahtuu terveydenhuoltolaille nyt? Me viimeistään nyt ollaan muutettu vähän sitä terveydenhuoltolakia, mutta ei sekään vielä anna mahdollisuuksia. Nyt ministeri on onneksi kertonut, että nyt tämäkin saattaa tulla tässä lähiaikoina kuitenkin sitten ratkaistua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Viestinnän sekavuus jatkuu edelleen, ja sitten monisektoraalinen yhteistyö ei kelpaa vieläkään. Eli vieläkään ei yksityistä sektoria ja kolmatta sektoria ole maksimaalisesti hyödynnetty.

No, tähän lopuksi vain totean sen, että tietenkin ymmärrän sen, että ei kaikkeen ole voitu varautua. Rokotetta on pitänyt odottaa. Sitä on tullutkin vain paketti kerralla. Sitten tilanne on pitkittynyt, se on myös mutkistunut, ja myöskin ihmisten turnauskestävyys on jonkin verran ollut koetuksella. Se on aivan ymmärrettävää. Siinä alkaa hermo mennä. Se on ymmärrettävää.

Monia muitakin ulkopuolisia vastoinkäymisiä on ollut, mutta nämäkin kuitenkin ovat sellaisia asioita, että ei niistäkään pidä syyllistää muita. Me ollaan nyt kuultu aika paljon, kuinka kunnat ovat olleet huonoja ja ne eivät ole tehneet sitä, avit eivät ole tehneet tätä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen ei ole toiminut, ja Vapaavuorikaan ei ole toiminut kunnolla. Elikkä tässä on ollut kaikessa... Ja oppositio vasta kauhea on ollutkin. Kyllä minä nyt sanoisin näin, että silloin kun ollaan puikoissa, niin silloin ollaan puikoissa, ja silloin vastataan siitä, miten nämä hommat hoituvat, ja pitää myös kestää kritiikkiä.

Sikainfluenssasta vieläkin sanon, että nyt ei ole myöhäistä laittaa sitä viestintää kuntoon. Ei ole myöhäistä perustaa parlamentaarista ryhmää, koska me tarvitaan sellainen ryhmä, joka vie meidät tästä koronasta ulos, koska meidän pitää ruveta katsomaan myöskin tulevaisuutta. Meidän pitää hyvin hoitaa korona, mutta meidän pitää hoitaa myös talous, työllisyys, hoitovelka ja kaikki muut.

Ei muuta kuin jatketaan sitä, että tehdään yhteistyötä. Ei syyllistetä muita, katsotaan peiliin. Ja meistä oppositiosta varmasti löytyy kumppani, jos te vain suostuisitte ottamaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

17.59 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kysyn nyt vielä kerran ministeri Kiurulta, kun täällä nostettiin esille se, että avit ovat julkaisseet maanantaina tiedotteen, jossa kerrotaan, että sosiaali- ja terveysministeriöstä ei ole ohjeistettu eikä velvoitettu pakotestauksiin, vaan ohjekirjeissä on nostettu esille vapaaehtoinen testaus. Toivon, että nyt vastaatte, mitä tämä tarkoittaa, kun hyvin vahvasti sieltä ministeriäitiöstä on vakuutettu, että olette hyvin tiukan linjan kannalla, ja tänäänkin sanoitte, että jos te yksin olisitte saanut päättää, niin rajat olisi jo laitettu kiinni, mutta kuitenkin teidän ministeriöstänne teidän nimellänne käsittääkseni — vai onko näin — on lähtenyt ohjekirjeitä. Voisitteko tämän avata, ettei tämä jää epäselväksi, että tiedämme, minkälaisia ohjeistuksia on ministeriöstänne, jota te johdatte, lähtenyt aluehallintovirastoille.

Ja toivon, että avaatte myöskin sen, kun sanoitte, että nyt ryhdytte toimiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielisen lausuman johdosta, jossa todellakin esille nousee se vahva vaade, jonka oikeuskanslerikin on esittänyt, että rajoilla pitäisi olla ennakkolliset testivaatteen niin, että maahan ei tulisi, jos ei ole sitä koronatestitulosta, tuoretta ja negatiivista. Millä tavalla te laitate tämän kuntoon? Sanoitte, että teette sen mallin. Tuleeko laki, vai miten te toimitte? Olisi kohtuullista, että tämän keskustelun jälkeen me saisimme kuulla, mihin toimiin te ryhdytte.

Ja kysyn vielä, arvoisa puhemies, että kun te vilauttelette ulkonaliikkumiskieltojakin, niin me tiedämme sen, että meidän lainsäädäntö lähtee siitä, että ensin otetaan käyttöön lievemmat rajoitteet ja sitten vasta mennään sellaiseen perusoikeuksien rajoittamiseen, mistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

nyt on puhuttu, esimerkiksi ulkonaliikkumiskieltoon, jopa siihen, että vain samassa kotitaloudessa saisivat ihmiset liikkua yhdessä. Ennen sitä pitäisi muiden keinojen olla käytössä, ja kysyn nyt tästä maskivelvoitteesta. Moni sairaanhoitaja on ilman rokotetta, on pakotettu liikkumaan julkisessa ruuhkabussissa henkensä uhalla, ja siellä on ihmisiä, kenellä ei ole maskia. Jopa hallituksen piiristä on tullut maskin käyttöä vähätteleviä puheenvuoroja. Pidän tätä erittäin vakavana. Kysyn nyt: ennen kuin tulevat ulkonaliikkumisrajoitukset, niin tuotteko te maskivelvoitteen Suomeen, vai miten te aiotte tässä edetä?

Toivon, että näihin saadaan vastaukset, arvoisa ministeri, kun olette nyt paikalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

18.02 **Riikka Purra ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hetki sitten käytettiin puheenvuoro, jossa väitettiin, että oppositio erityisesti vaatii yksityiskohtaista lainsäädäntöä, että tämä on nyt se meidän ongelmamme. No ehei, tämä ei edes pidä paikkaansa. Itselleni on aivan sama, tuotteko te sieltä nyt menettelyn tai toimintamallin esimerkiksi näihin ennakkotesteihin liittyen vai sitten säädöksen, mikäli se toimii, mikäli tämä operatiivinen linja toimii loppuun asti niin, että meillä on ongelma, jonka me olemme yhdessä havainneet, ja sitten meillä on ratkaisu.

Tässä on oikeastaan tämä koko asian pihvi jälleen. Meillä on siis ongelma, kuten tässä tapauksessa se, että rajan yli tulee virusta. Sitten meillä on tavoite, että me haluaisimme, että näin ei olisi. Sitten pitää ryhtyä niihin toimiin. Me emme täällä käsittele näitä asioita siksi, että me saamme täällä eduskunnassa väitellä, vaan siksi, että kykenisimme puuttumaan näihin asioihin. Mikäli ongelma on heikossa lainvalmistelussa, sitten pitää puuttua siihen, mikäli se on johtajuudessa ja siinä, että viesti ei kulje täältä ylätasolta sinne alas, sitten pitää puuttua siihen, mikäli syy on perustuslaissa, sitten onkin mielenkiintoista, mitä sitten tehdään, mutta ainakin tämäkin asia pitäisi tunnistaa ja tunnustaa. Tällä hetkellä kyseessä on vähän tällainen hippasleikki, jossa kukaan ei näytä selvästi tietävän, missä on vika, ja syitä heitellään aina eteenpäin, yleensä aina ylhäältä alaspäin.

Pääministeri esitti muutama päivä sitten EU:n yhteistä hätätilamenettelyä avuksi siihen, että me voisimme testata ja laittaa karanteeniin ja rajoittaa viruksen tuleamista maahan. Tässä on juuri esimerkki siitä, mihin ei kannattaisi mennä. Meillä on kansallisesti mahdollisuuksia puuttua tähän aivan kuten muillakin Euroopan mailla. Me emme tarvitse siinä EU:n apua, ja toisaalta meidän ei pidä paeta EU:n selän taakse.

Oleellista on siis kartoittaa ongelma, kerätä tiedot, kerätä asiantuntijat eri sektoreilta niin, että me pystymme puuttumaan siihen, ja tämä myös vaatii sitä operatiivisen puolen ennakkollista työtä. Ei tämä ole rakettitiedettä ymmärtääkseni — ainakaan muissa Euroopan maissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Nurminen.

18.05 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Purran kanssa, että tässä on nyt kerätty tiedot ja ratkaistu asiantuntijoiden avulla ongelma. Me ollaan saatu perustuslakivaliokunnasta tähän oikeustilaan selvennystä, ja valiokunta on yhteisellä tahtotilalla tämän ratkaissut hallituksen esityksen kaltaisesti, ja nyt tämä ongelma on ratkaistu. Eli jatkossa meillä on aukoton järjestelmä rajoilla, ja jokaiselta tänne tulevalta edellytetään tämä pakollinen terveystarkastus. Tämähän on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Ja haluan muistuttaa täällä vielä edustajia, että kun täällä on nyt sanottu, että hallitus on täysin epäonnistunut tässä, niin se ei todellakaan kyllä pidä paikkaansa. Kuten jo aikaisemmin toin esille, niin ulkomailta tulleiden tartuntojen osuus on 1,5 prosenttia ja muuntovirus on levinnyt myös joka puolelle muualle maailmaa, [Mari Rantasen välihuuto] niin että kyllä minun mielestäni hallitus on kuitenkin toiminut tässä oikein ja osoittanut, että on toiminnut oikein ja sen oikeusraamin puitteissa, mikä meillä liikkumatila on ollut.

Tässä esityksessä on lähdetty siitä, että me annetaan viranomaisille valtuudet tehdä se terveystarkastus, oli se sitten testi tai muuta, mutta kun täällä on sanottu, että kaikille pitää tehdä pakotesti, niin täytyy muistaa, että me ei voida lakitasoisesti pykälämuodossa, kuten kokoomus on täällä esittänyt, laittaa Virka-apuun koronakoirapykälää, tämä ja tämä pykälä. Me emme ole lähteneet siitä, vaan me luotamme asiantuntijoihin ja siihen, että asiantuntijat pystyvät arvioimaan, onko se luotettava testi, onko se sairastettu koronartartunta, onko se karanteeni, ovatko ne mahdollisesti nämä testit, jotka kehittyvät koko ajan. Eli meidän täytyy luoda joustava ja hyvä järjestelmä, koska tekniikka ja ymmärrys ja osaaminen kehittyvät koko ajan. On erittäin vanhanaikaista esittää kokoomuksen tavoin pykäliin tällaisia isoja rajaavia esityksiä. Meidän pitää nimenomaan antaa mahdollisuus meidän viranomaisille heidän parhaan osaamisensa ja kykynsä mukaan turvata ihmisten turvallisuus ja se, että virus ei leviä tänne. Tähän ongelmaan ja haasteeseen tämä hallituksen esitys on puuttunut.

Ja haluan vielä korostaa sitä, että haluan kiittää myös perussuomalaisia, jotka ovat valiokunnassa tukeneet tätä esitystä eivätkä lähteneet tähän kokoomuksen vastalauseeseen, jolla ei ole kyllä asiantuntijoiden tiedon kanssa oikeastaan mitään tekemistä.

Mutta toivoisin, että ministeri nyt vielä konkreettisesti kertoisi tässä oppositiolle, mitä tämä nyt tulee tarkoittamaan. Onko niin, että täällä vuotaa kuin seula ja muuta? Minun mielestäni tällainen pelottelu ja jotenkin väärän tiedon tuominen... Täällä on tästä nyt täysin erilainen käsitys kuin valiokunnassa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

18.08 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yritän sisällyttää kaksi viestiä tähän puheenvuorooni. Voi olla, että siinä on silloin jo toinen liikaa, mutta teen parhaani.

Ensimmäinen viesti on se, mikä on yleinen tilanne tässä, mikä on tämä tilannekuva. Rohkenen sanoa, että neljällä mittarilla mitattuna tähän asti meidän maan tilanne on ollut Euroopan paras tai joka tapauksessa mitalisijoilla: Ensimmäinen mittari on se, kuinka paljon meillä yleensä on koronartuntoja asukasluvuun suhteutettuna, ja se on meillä EU- ja Eta-maiden pienin. Siitä tulee siis kultamitali. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Toinen mittari on se, mikä meillä on kuolleisuus. Siitä ei tule kultamitalia, vaan siitä tulee pronssimitali, koska Islannin ja Norjan kuolleisuus suhteessa asukasluvuun on hieman pienempi. [Sari Sarkomaan välihuuto] Kolmas mittari on se, miten meidän talouden on käynyt. Meidän bruttokansantuottemme putosi viime vuonna 2 prosenttia — ehkä 2,5 prosenttia, kun nämä luvut täsmenytävät. Siinä me olemme mitalisijoilla, tarkkaa järjestystä en pysty sanomaan. Neljäs mittari on se, mikä on tähän asti korkein ilmaantuvuusluku. Se on tänäpäiväinen 164. Mikä se on ollut jossain muussa Euroopan maassa? Se on ollut korkeimmillaan Norjassa 170, ja se on ollut Islannissa 350. Se on ollut yli kymmenessä EU- ja Eta-maassa 1 800, ja toisessa kymmenessä se on ollut yli 1 000. Saksassa se nousi korkeimmillaan lähelle 500:aa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Mutta nyt se huono viesti: Se on se, että me olemme tällä hetkellä tämän tartuntailmaantuvuuden käyrän nousukohdassa. Monet muut maat olivat siinä kaksi kuukautta sitten tai kuukausi sitten, ja millä toimenpiteillä ne tulivat sieltä alas? Kun katsoo ECDC:n, Euroopan tartuntatautiviraston, eri maiden grafiikkaa, näkee hyvin jyrkkiä nousuja ja hyvin jyrkkiä laskuja. Ne olivat hyvin voimakkaat maansisäiset rajoitukset. Tässä on toistamalla toistettu sitä, että kaikissa muissa maissa on pystytty rajalle pysäyttämään tämä. Miten ihmeessä se on pystytty rajoille pysäyttämään, jos se kuitenkin niissä maissa on noussut intensiteetiltään kymmenen kertaa suuremmaksi kuin se on meillä? Kyllä tämmöistä virusta on erittäin vaikea pysäyttää rajoilla, vaikka meillä olisi A-, B- tai C-keino käytössä. Toki on niin, että me olisimme tässä suhteessa voineet onnistua aikaisemmin paremmin, siitähän täällä nyt ollaan koko alkuiltä keskusteltu, mutta tilanne on nyt se, että me tarvitsemme tällä hetkellä maan sisäisiä rajoituksia ja me tarvitsemme myös tehostettua rajoilla tapahtuvaa toimintaa, johon tämä lakiesitys antaa mahdollisuuden. Niin me voimme pysyä jatkosakin Euroopan parhaiten onnistuneena maana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Tae.

18.11 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiehdotushan on hyvä, ja se antaa ne puitteet, joilla tätä kokonaisuutta voitaisiin paremmin hallita.

Ministeri Kiuru, jäin nyt tässä miettimään, että käytännössähän me aletaan lainsäädännön näkökulmasta olla aika ideaalissa tilanteessa, jossa meillä on välineet hoitaa tätä kokonaisuutta paremmin kuin esimerkiksi vuosi sitten. Mietinkin, että nyt rajatarkastukset paranevat tämän myötä, terveystarkastusten myötä ja meillä on mahdollisuus myöskin tartuntatautilain muiden pykälien osalta rajoittaa muuta yhteiskuntaa ja aikaisemmin tämän päivän aikana esitetyt lait mahdollistavat myöskin vielä tiukempaa sääntelyä. Täällä myöskin on kollegoiden toimesta toivottu, että alueellisesti kyettäisiin vielä pienempiin ja pienempiin piireihin tekemään tiettyjä rajoituksia. No, kun meillä on käytännössä nyt lainsäädännöllinen työkalupakki, jolla me pystytään laittamaan yhteiskuntaa erittäin kiinni, niin kysynkin: miksi me emme laita yhteiskuntaa kolmeksi viikoksi erittäin kiinni? Kun tässähän on ollut viime vuonna tilanne, jossa tartuntatautilanne oli paljon pienempi, ja me laitettiin yhteiskuntaa vahvasti kiinni ja rajat kiinni sisäisesti, niin miksi me emme nyt tee sitä? Eli vankka, kova kolmen viikon sulku, joka antaa ennakoitavuutta myös ravintoloille, antaa ennakoitavuutta harrastetoiminnan järjestäjille, antaa ennakoitavuutta kaikkiin meidän yrityksiin. Kolme viikkoa kovasti kiinni, saadaan käyrä mahdollisimman alas, ja sitten sen jälkeen tehdään suunnitelma siitä, miten yhteiskuntaa avataan: A, B, C ja niin edelleen. Miksi me emme nyt puristaisi kovaa sen kolme viikkoa, kun tiedämme, että se loppuu kolmen viikon päästä, saadaan hyvät luvut ja sitten avataan yhteiskuntaa? Minkä takia me tällä hetkellä tehdään niin, että tehdään muutama viikko ja sitten taas kokeillaan; ollaan vain puoliksi kiinni, ei todellisuudessa; ravintolat ovat vain johonkin tiettyyn kellonaikaan kiinni mutta eivät kuitenkaan? Miksi me emme nyt vain laita lukkoa tähän, tehdään uudetseelannit tässä kysymyksessä, niin kuin me viime kesänä pystyttiin tekemään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

18.13 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! En omassa puheenvuorossani lähde syyttelemään ketään, en liioin oppositiota enkä hallitusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Me ollaan keskusteltu täällä rajoituksista, joita joudutaan tekemään nykyisessä tilanteessa ja joita on jouduttu tekemään paljon jo aikaisemmin. Tänään on keskusteltu erityisesti siitä, että lisätään rajalla testaamista, ja täällä on monta kertaa sanottu, että rajat vuotavat. Mutta se, mikä itseäni huolestuttaa, on asenneilmapiiri täällä ihan sisällä, ei pelkästään rajoilla, vaan meillä Suomessa. On ollut aistittavissa tämän sairauden vähättely ja sen lisääntyminen: ei uskota asiantuntijoihin ja vähätellään rajoituksia ja rikotaan ohjeistuksia. Itsekkyys lisääntyy: minulla on oikeus olla käyttämättä maskia, minulla on oikeus järjestää juhlia, minulla on oikeus vastustaa rokotteita ja niin edelleen. Näitä esimerkkiviestejä jokainen meistä kansanedustajista varmasti on saanut myös sähköpostiin.

Tänään tässä salissa kuultiin myöskin puheenvuoro, jossa tätä koronavirusta verrattiin kausiflunssaan, ja se on erittäin huolestuttavaa. Toisaalta kuultiin edustaja Ranteen kertomana, kuinka hän puhui brasilialaisesta virusmuunnoksesta, joka näyttää tällä hetkellä olevan taas uusi vakavampi virusmuunnos, johon meillä ei ole vastustuskykyä, eivätkä nämä rokotteet välttämättä toimi. Samaan aikaan yhä nuoremmat sairastuvat vakavammin näiden virusmuunnosten myötä. Samaan aikaan kun itsekkyys lisääntyy, on kovin vaikeaa perustella sitä esimerkiksi elinsiirtolapsen vanhemmalle, joka on koko viimeisen vuoden pelännyt sydän kylmänä, että oma lapsi sairastuu, tai kun samanaikaisesti syöpäsairaana läheiset ovat huolissaan omasta rakkaastaan.

Nämä ovat isoja asioita, ja kyllä haluaisin oikeasti vedota ihan jokaiseen, että mietitään, mistä tässä oikeasti on kyse. Yksin ministeri Kiuru tai yksin hallitus ei voi kantaa sitä taakkaa, joka meidän pitää nyt kaikkien yhdessä kantaa. Mutta kyllä täytyy sanoa, kuten edustaja Risikko puheenvuorossaan sanoi, että kovassa paikassa meillä hallitus ja ministeri tällä hetkellä ovat, ja kiitokset siitä työstä, mitä olette tehneet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

18.16 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tuohon edustaja Viljasen puheenvuoroon haluan kyllä jatkaa, että jos ovat hallitus ja ministerit olleet kovassa paikassa, niin aika kovassa paikassa ovat olleet myöskin Suomen kansalaiset ja ihmiset, jotka täällä asuvat ja ovat ehkä menettäneet toimeentulonsa sen takia, että meillä on näitä rajoituksia [Välihuutoja vasemmalta] ja meillä ovat olleet näin pitkään nämä rajat auki. Sille ei mitään voi, että ne muuntovirukset ovat nyt täällä, ja osasyys, keskeinen syy siihen on se löperö politiikka, mikä meillä on ollut tuolla rajoilla.

Ja, arvoisa puhemies, aina silloin tällöin täällä kuulee puhuttavan, että Suomessa olisi kuitenkin sittenkin ollut harvinaisen tiukka politiikka, mutta jos otetaan esimerkit vaikkapa Pohjoismaista, niin voin kertoa teille, että muihin Pohjoismaihin verrattuna meillä on löperö politiikka. Esimerkiksi Ruotsin kohdalla tilanne oli 10.3. se, että Ruotsi vaatii negatiivisen koronatestin Ruotsiin saapuvilta ulkomaan kansalaisilta ja vaatimus koskee kaikkia ulkomaan kansalaisia, jotka saapuvat Ruotsiin, lukuun ottamatta alle 18-vuotiaita, Ruotsissa asuvia, tavarakuljetuksia sekä ihmisiä, jotka matkustavat pakollisista perhesyistä. Tanskan kohdalla Tanskaan matkustavilta vaaditaan enintään 24 tuntia vanha negatiivinen koronatestitulokse tai todistus taudin sairastamisesta. Norjassa Norjaan matkustavilta vaaditaan enintään 24 tuntia vanha negatiivinen koronatestitulokse, ja Islannissa maahantulo-rajoituksia tiukennettiin siten, että sielläkin 72 tuntia vanha covid-testitulokse vaaditaan matkustajilta. Ja täällä me edelleen puhumme siitä, pitäisikö meidän Suomessakin tehdä näitä samoja rajoituksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tämä meillä käsittelyssä oleva lakimuunnos on luonteeltaan hyvin tekninen, eikä se sinällään tuo vielä muutoksia niihin toimenpiteisiin, mitä rajoilla tehdään, mutta on hyvä, että sinne otettiin tämä lausuma, jossa todetaan, että pakkotestaukseen mennään, jos ei henkilöllä ole osoittaa negatiivista testitulosta, rokotustodistusta tai todistusta sairastetusta taudista. Mutta tässä edelleen peräänkuulutetaan rajoilla niitä yhteisiä toimenpiteitä, joita meillä ei vielä ole. Eli vielä vaaditaan toimenpiteitä, jotta me päästään lähellekään sitä tasoa, mikä muissa Pohjoismaissa on.

Ja, arvoisa puhemies, täällä edustaja Laiho on aiemmin lukenut ne kokoomuksen vastalauseen esitykset, joita me kannatimme valiokunnassa. Ne olivat selvästi tiukempia kuin tämä valiokunnan kannanotto ja mietintökokonaisuus, ja kannatan tässä näitä edustaja Laihon tekemiä esityksiä, joista myöhemmin tulemme myös äänestämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

18.19 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Muutama huomio näihin edellisiin puheenvuoroihin:

Tässä edustaja Lindén todisti väkevästi, kuinka hyvä tilanne meillä on. Mutta jos meillä on hyvä tilanne, miksi me olemme poikkeusoloissa ja miksi meillä on valmiuslaki käytössä? [Välihuuto] Se ei pidä paikkaansa.

Sitten ihmettelen kyllä tuota edustaja Nurmisen todistusta tästä koronakoira-asiasta, kun se on pakko laittaa lakiin. Kun te istutte siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin kai te tiedätte, että ei Tulli voi käyttää koira, jos ei se ole virkakoira, jos ei se ole virka-apuna tartuntatautilaissa. Eli kyllä se vain valitettavasti vaatii sen lakimuutoksen, ja nähdäkseni muuta vaihtoehtoa siinä ei kyllä ole. Nyt itse asiassa siellä on se tilanne, että he eivät voi näitä koiria käyttää seulonnassa tässä tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri Kiuru on täällä paikalla, haluan nostaa esiin edelleen, että tämä raja-asia on yksi, koska kulkutautia hoidetaan niin kuin kulkutautia hoidetaan, mutta ongelma on se, että kun siihen sotketaan politiikka ja kun siihen sotketaan omat etupiirit, niin siitä tulee epäloogista mössöä valitettavasti hyvin herkästi, ja nyt me olemme tässä tilanteessa. Näinpä ollen tämä raja-asia on yksi, koska me tiedetään, että viime syksynähän virus ja nämä muuntovirukset tulivat rajan yli. Silloinhan olivat aivan älyttömiä ne prosentit, jotka olivat nimenomaan niistä rajan ylittäneistä tartunnoista. Silloin olivat taas kotoperäiset tartunnat matalalla. No, nyt perustellaan, ettei kannata tehdä mitään, kun on vain prosentti ehkä ulkomailta tulevaa tartuntaa, mikä on niin kuin ennakoinnin ja johtamisen kannalta täysin katastrofaalinen ajatus. Nimenomaan me emme saa kuunaan täällä sisällä tilannetta haltuun emmekä tätä yhteiskuntaa auki, jos me jätetään se raja auki, ja tämä ei voi olla sitä ennakoivaa, järkevää johtamista.

Kysyn tässä yhteydessä sitä, minkä toin jo aiemmin esiin: nyt kun HUSin alueella 0—15-vuotiailla ovat nämä tartunnat nousseet viimeisen kolmen viikon aikana kuusinkertaisesti, niin aiotteko te myöskin nyt käyttää kaikki mahdolliset keinot ennen näitä ulkona-liikkumiskieltoja, joita tässä on väläytelty? Nimittäin 0—15-vuotiaat asunevat mitä todennäköisimmin kotona vanhempiensa kanssa ja virusmuunnos tarttuu helpommin, joten käytännössä tämä voi aiheuttaa sen katastrofin myöskin tässä maassa. Toivoisin ministeri Kiurulta tähän kyllä vastausta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Nurminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

18.22 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä korjata tätä väitettä. Valiokuntahan otti kantaa näitten koronakoirien käyttöön, ja valiokunnan mietintöluonnoksessa lukee, että valiokunnan saaman selvityksen mukaan ei terveydenhuollon lainsäädännön näkökulmasta näyttäisi olevan estettä koronakoirien hyödyntämiselle siinä laajuudessa kuin tartuntaviranomaiset katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi. Eli käytännössä tässä se, mitä kerroin, on se, että me emme pykäläkohtiin luettele tiettyjä testausmenetelmiä tai muita, vaan me annamme mahdollisuuden viranomaisille parhaan tiedon ja arvion perusteella [Mari Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa] luoda ne parhaat mekanismit, millä he toimivat.

Sen takia olen tässä tätä kokoomuksenkin vastalauseetta kritisoinut siitä, että se on hirveän jäykkää, jos me laitetaan esimerkiksi, että vapautuu terveystarkastuksesta vain omakustanteisella karanteenilla tai palaamalla lähtömaahan. Entä sitten ne, joilla on rokote tai jos on alle 18-vuotias tai jos on sairastunut tai muuta? Tämä on jäykkää, nämä ovat pykäläkohtaisia, lainsäädäntömomentteihin tehtyjä esityksiä. Mutta sinällään kannatan tätä, että sitä kehitetään ja hyödynnetään jatkossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Rantanen, Mari.

18.23 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinköhän tässä nyt sotkeutuu kaksi asiaa? Meillä on ollut näitä koronakoiria siellä lentokentällä käytössä, ja ne eivät ole virkakoiria vaan Wise Nose ry:n tuomia koiria, jotka ovat tavallaan kolmatta sektoria ja voivat toimia siellä rahoituksen turvin. Sitten meillä on erikseen virkakoirat, ja nyt itse puhun tästä virkakoirapuolesta, jolla viittaan erityisesti Tulliin. Jotta he voivat käyttää virkakoiraa, se pitää löytyä laista. Eli nämä koirat pitää olla mainittuna tartuntatautilaissa virka-apusäännöksessä, jotta Tulli niitä voi käyttää. Viranomaisen ja tämä tavallaan kolmas sektori eroavat toisistaan, ja sen vuoksi lainsäädäntömuutokset ovat välttämättömiä, jos aiotaan virkakoiraa käyttää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.24 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja. Heidi Viljanen piti erinomaisen puheenvuoron ihmisten käyttäytymisestä, ja olen itse samaa mieltä, että yksi syy, miksi on vaikea tehdä niitä päätöksiä myös hallituksessa ja ennakoida asioita, kyllä minä sen ymmärrän, on se, että me ei voida ihan täysin ihmisten käyttäytymistä ennustaa. Miettikääpä esimerkiksi, että meille tuli tuonne Helsinki-Vantaan lentokentälle ihmisiä, jotka täyttivät sen testipaperin mutta laittoivat siihen eri nimen kuin keitä he ovat. Miettikääpä sellaista tilannetta, että kun se näyte oli positiivinen, niin sitten ruvettiin etsimään sitä ihmistä ja sellaista ihmistä ei edes ollut, minkä se oli blankettiin kirjoittanut. Näinkin voidaan toimia. No, minkä ihmeen tähden siellä ei kysytty sitä henkilötodistusta ja kysytty, että oletteko te te? Jos minä esimerkiksi menen tuonne Terveystalon tai jonkun muun työterveyshuoltoon, niin minulta kysytään, kuka minä olen, olenko se, keneksi olen itseni ilmoittanut. Onhan tämä nyt aivan kummallista, että tällaista asiaa ei ole saatu kuntoon, mutta eihän me voitu ennakoida, että ihminen voi kirjoittaa vaikka Aku Ankan sinne paperiin.

No, edelleen jatkaisin, että nyt kannattaa keskittyä siihen, mihin me voimme vaikuttaa. Me voimme vaikuttaa rajoilla testaamiseen; joko ennakkotesti tai sitten pitää olla todistus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

siitä, että on testattu. Viestintä kuntoon, rokottamista kuntoon heti, kun saadaan niitä rokotteita — no se on mennyt, koska siellä kentällä he hyvin hoitavat niitä — ja sitten kannattaa se muitten syyllistäminen lopettaa.

Sitten on aivan turha verrata muihin maihin. Me jäädään osasta maista jälkeen ja osassa me voitetaan, mutta meitä ei voi täysin verrata toisiin maihin siitä syystä, että meillä on ensiksikin monesti ihmisten määrä eri, asumistiheys on eri, väestön ikärakenne on eri, ja joka tapauksessa meidän pitää itse tehdä ne päätökset ja kantaa siitä vastuu.

No sitten, kyllähän tämä umpihankihiihtoa on, mutta kuulkaa me vajoamme siihen, jos emme lyki koko ajan, ja sen tähden tarjoan sitä, että tehdään näitä yhdessä. Ei me oppositio olla mikään peikko, joka odottaa, että nyt jotakin sattuu. Ei, me halutaan auttaa teitä.

Kyllä tämä tartuntatautilakikin esimerkiksi — kaikkihan luulivat, että nyt tulee ne testaukset, mutta ei. Me täällä nyt taas taivastellaan sitä, että nyt ministeri on sanonut, että nyt ne voitaisiin vaikka tehdä. Kyllä tämä on, hiihtotermein tässäkin, niin kuin se kuuluisa hiihto, että lumi pölyyää mutta matka ei etene.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

18.27 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä oikaista väärinkäsityksiä, joita tuntuu täällä erityisesti edustaja Nurmisella olevan siitä, mitä kokoomus on ehdottanut vastalauseessaan. Ensiksikin haluan tuoda esille sen, mitä jo aikaisemmissa puheenvuoroissani olen nostanut esille, että tämä lakiesityshän ei vastaa niihin tarpeisiin, mitä meillä olisi. Meillä on yleisvaarallinen tartuntatauti päässyt rajojen yli tulemaan Suomeen, ja sen kanssa yritetään täällä pärjätä, ja sen takia me tarvitsemme tarkempaa, parempaa lainsäädäntöä. Koska olemme voineet havaita sen sähellyksen ja epäloogisuuden, mitä tämän tartuntataudin hoidossa ja käytännöissä on, ainoa vaihtoehto meillä on esittää niitä tarkentavia kohtia, joilla me saataisiin parempaa lainsäädäntöä. Voi olla, että jotkut menevät vähän yksityiskohtaisemmin, mutta tämäkin oli hallituksen oma valinta tuoda tämä pysyvä lainsäädäntö eikä määräaikainen nimenomaan covid-epidemian hallintaan.

Nostan tästä joitakin asioita, esimerkiksi sen, että valtioneuvosto lisää rajoilla määrättävien karanteenien valvontaa. Sieltä saadaan nyt omaehtoisia karanteeneja. Kuka niitä valvoo? Ei kukaan valvo omaehtoisia eikä valvo edes niitä virallisia karanteeneja. Ja on luettu, että siellä myöskin positiivisia jatkaa elämäänsä niin kuin normaalisti.

Näistä koronakoirista. Niin kuin edustaja Rantanen hyvin toi esille, tähän vaaditaan virka-asema. Virkakoiria tarvitaan lakiin, ja tähän hallintovaliokuntakin lausunnossaan viittasi, että kyllä se vaan tarvitaan sinne lakiin, että niitä voidaan käyttää virkakoirina. Miksi ei tehdä sitä nyt samalla, kun meillä on tämä tartuntatautilakiesitys? Sitten pitäisi taas erikseen tuoda esitys, jossa nämä koirat huomioitaisiin.

Sitten nämä kunnille aiheutuneet kustannukset. Meillä on kuntia, joihin kohdistuu näistä raja-asemista kohtuuton rasitus niitten terveydenhuollon henkilöstölle, resurssien käytölle. On kohtuullista, että valtio kustantaa siitä aiheutuvat kustannukset.

Ja sitten näitä muita keinoja, millä tavalla voidaan tähän maahantuloon vaikuttaa. Eivät nämä ole ollenkaan mitenkään liian yksityiskohtiin meneviä, niin että jos tämä on teidän tulkintanne, niin ihmettelen, mitä täällä eduskunnassa sitten oikein tulee tehdä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

18.30 **Petteri Orpo kok:** Arvoisa puhemies! Tässä illan mittaan hallituspuolueiden suunnalta on monet kerrat ihmetelty, miksi me täällä niin kovasti arvostellaan ja kinataan, kun kaikki asiat ovat hyvin. No, kun eivät ne kaikki asiat ole hyvin, koska tällä hetkellä me ollaan koronassa tilanteessa, jossa me ollaan menossa erittäin huonoon suuntaan, ja kun se valitettavasti näyttää siltä, että tämä voisi olla hyvin, jos oltaisiin tehty niitä ilmiselviä vaikuttavia asioita, jotka nyt ovat jääneet tekemättä. Niihin kuuluu tämä rajoilla testaaminen, joka siis olisi ollut perustuslakivaliokunnan mukaan nykyainsäädännöllä mahdollista koko ajan. Siihen liittyy tämä maskien käyttöpakko vähintään julkisessa liikenteessä ja julkisilla paikoilla, se oltaisiin voitu tehdä, ja niin edelleen.

Hallitus, teillä on ollut suomalaisten vahva tuki, erittäin vahva tuki tälle, ja me ollaan alusta lähtien sanottu, että tämä ei ole hallitus—oppositio-asia, mutta nyt ihmiset alkavat kyllästymään siihen, että tämä näyttää valitettavasti päivä päivältä sohlaamiselta, kun näitä itsestäänselviä asioita ei saada tehtyä. Viranomaisten välinen yhteistyö on epäselvää, toimivaltasuhteista ei päästä tolkkuun, syy on aina jossain muualla, ja kun ennen kaikkea se tauti etenee, niin siksi ihmiset alkavat kyllästymään ja siksi myös oppositio haastaa ja siksi me täällä olemme.

Me alusta lähtien sanottiin, että tehdään tätä yhdessä. Hallitus on valinnut linjan, että te teette ihan itse Säätövaliokunnalla. Parlamentaariset neuvottelut olivat alun perin neuvotteluja, sen jälkeen ne muuttuivat jossain vaiheessa informaatiotilaisuuksiksi. Ei oppositiolla ole ollut tässä roolia. Siksi me joudumme täällä eduskunnassa käymään näitä debatteja. Hallitus on valinnut tämän, hallitukselle kuuluukin se toimeenpanovastuu ja valmisteluvastuu, ennakoituvastuu, ja sitä pitää käyttää, mutta teillä olisi ollut koko tämän vuoden ajan täällä oppositio, joka haluaa myöskin osallistua, haluaa auttaa. Meillä on kokeneita entisiä ministereitä, jotka ovat olleet vastaavassa tilanteessa hoitamassa kriisejä. Siksi me käydään näitä keskusteluja täällä. Tämä tilanne ei ole mennyt ohi. Me ollaan edelleen valmiit parlamentaariseen työskentelyyn. Hoidetaan ne asiat kuntoon.

Tammikuun loppupuolella Ylen puheenjohtajatentissä joka ainut hallituspuolueen puheenjohtaja nosti käden ylös ja sanoi, että ilman muuta pakkotestaus rajoille ja suitsait hoidetaan — ja se ei ole vielä kukaan kunnossa.

Tehdään näitä yhdessä. Tämä on vakava paikka.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

18.32 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Näistä koronakoirista nyt vielä muutama sana. Kuten edustaja Nurminen tuossa nosti esille, niin tästä käytiin keskustelu valiokunnassa, ja sen perusteella tuotiin esille se, ettei terveydenhuollon lainsäädännön perusteella nähdä olevan mitään estettä näiden hyödyntämiselle, mutta valiokunnan mietinnössä kyllä tuodaan esille, että mikäli ilmenee jotain muuta lainsäädännön estettä, niin nämä asiat tulee selvittää ja tulee valmistella tällaiset tarvittavat säännösmuutokset, ettei näitä lainsäädännöllisiä esteitä ole.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

18.33 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta kaikille tahoille ja kiitos myöskin edustaja Viljasen ja edustaja Risikon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

lämpimistä myötäelämisen tunteista. Se lämmitti kyllä mieltä. Ei tässä ihan helppoa ole päivästä toiseen. [Jussi Halla-aho: Voi voi!]

Mutta lähdetään käymään näitä näkökulmia läpi. Valiokunnassa edellytettiin, että nyt tämän uuden lainsäädännön pohjalta tullaan tekemään rajoille sellainen toimintalinja, että saadaan tähän kokonaisuuteen toimiva ja tehokas järjestely. Edustaja Purra kysyi sitä, onko se malli vai onko se säädöspohjainen malli. Tässä valiokunnan yhdessä peräämässä kirjauksessa, joka lausuman pohjalta on tehty, minun saamani tiedon mukaan se on nimenomaan malli, jossa sovitetaan nyt yhteen nämä uudet valtuudet, jotka tulevat. Ja tänään tässä keskustelussa hyvin selvästi se kuultiinkin jo tuolta valiokunnan kansanedustajien taholta.

Meidän lähtökohtanamme on se, että se pitää saada mahdollisimman nopeasti käyttöön, joten heti kun valiokunta antoi tämän oman mietintönsä, olemme sen pohjalta lähteneet jo käymään läpi sitä, miten nämä eri toimivaltaiset viranomaiset otetaan tässä työssä kaikkien toimijoiden osalta tässä prosessissa huomioon, mikä on kenenkin tehtävä ja kuka siten huolehtii minkäkin asian. Nimenomaan tilannekuvassa tässä meidän toisessa akilleenkantapäössämme, toimeenpanossa, ovat tämän päivän korona-ajan suurimmat haasteet. Tilannekuvasta me käytimme jo monta puheenvuoroa tässä aikaisemmin, ja minusta edustaja Lindén hyvin kiteytti, mikä on tilannekuva tässä hetkessä.

Samaan aikaan on sanottava, että nykyisten toimivaltaisten viranomaisten tekemä itenäisen viranomaisen työ on tärkeää. Sen pitää kaikissa olosuhteissa toimia, jotta me teemme sitä, mitä ihmiset odottavat. Meidän tehtävämme on varmistaa, että korona ei pääse leviämään tässä valtakunnassa, ja tämän takia toimeenpanon osalta me olemme nyt nähneet muutamia vaikeita tilanteita, jotka ovat syntyneet siitä, että nykyisestä lainsäädännöstä ollaan eri mieltä. Ministerit ovat kokoontuneet, meillä on monta rajaministeriä ylipäätään tähän kokonaisuuteen. Edustaja Rantanen näistä koirista käytti jo puheenvuoroja, ja tässä kokonaisuudessa on monta eri tahoja, jotta tässä onnistutaan. Se on aivan selvää.

Myöskin hyviä vinkkejä tuli edustaja Risikolta siihen, miten vanhasta voi oppia, ja olen ihan samaa mieltä siinä, että näihin kaikkiin kriiseihin pitäisi pystyä varautumaan paremmin. Kyllä sikainfluenssakin tuli rajojen yli. Eli siltä osin tämä rajaongelma on ollut meillä vuosia, ja nyt tietenkin siinä suhteessa olen tyytyväinen, että Suomessa valittiin näin tiukka linja.

Haluan vielä kerran väentää rautalangasta, sitä tässä pyydettiin. Oliko se edustaja Nurminen vai Berg, joka pyysi vielä rautalankaversio. Tässä versiossa, joka tänään täällä on käsitellyssä, hallitus lähtee kahdella eri tavalla tekemään rajoille suurta muutosta. Kun 20.12., muistaakseni se oli sunnuntaipäivä, tuli tämä tieto iltapäivällä, että tällainen uusi muuntovirus on todellinen uhka Britanniaasta, sen jälkeen me olemme käynnistäneet ja myöskin joulun ja uudenvuoden ja loppiaisen valtioneuvoston neuvotteluissa on käsitelty sitä kokonaisuutta, että tämä uusinkin muunnos tulee rajojen yli, jos me emme saa vaikutavuutta aikaan. Ja siitä lähti vyörymään kaksi efektiä:

Toinen oli se, että me tiukennamme merkittävästi rajasäätelyä niiden osalta, joilla on maahantuloedellytykset. Ja tästä lokakuussa, marraskuussa ja joulunakin oltiin vielä kovin montaa mieltä. Muistanette varmasti, että Suomessa ei ole ollut yksimielistä linjaa, toisin kuin tässä nyt annetaan ymmärtää, että me olisimme halunneet vahvasti rajaliikennettä rajoittaa. Nyt se tehdään, ja tämä virusmuunnos ja siihen liittyvä kova uhka ovat johtaneet siihen, että rajavolyymiä on pudotettu, jopa 70 prosenttia rajojen kokonaisvolyymista yk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

sistään Viron rajalla on otettu pois. Se on todella kova ja ankara päätös, ja sillä suojellaan suomalaisia.

Seuraavaksi lähdimme siitä, että terveysturvallisuustoimina me ulotamme sen mallin, että terveysviranomaiset tekevät näitä terveystarkastuksia rajalla, kaikkiin tulijoihin. Ja nyt on kysymys siitä, että kaikki tulijat testataan, ei siitä, että vapautetaan ihmiset, kun on kaksi tai kolme päivää vanha testitulokset. Tämä malli on se, että kaikki testataan. Tämä on nyt ylikireä. Ja nyt kun avit tulevat tähän mukaan varmistamaan ja tulevat nämä uudet valtuudet, kunnille annettavat valtuudet pakkotestaukseen, sen jälkeen me olemme tilanteessa, että yksittäisetkään ihmiset eivät voi kieltäytyä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.39 **Paula Risikko kok:** No niin, kiitoksia oikein paljon tuosta rautalankamallista, mutta minä vielä kysyn semmoista asiaa nyt näin, kun puhutaan selkeällä suomen kielellä, mikä se syy nyt olikaan, kun minä en pystynyt olemaan alkuillasta täällä, kun olin toisessa tilanteessa: Mikä se syy olikaan, että näitä ei voitu aikaisemmin tehdä, viime vuonna, kun alkoi näkyä se, että tuolta rajoilta niitä viruksia tulee, ja oli myöskin se hässäkkä ja sitten myöskin oikeuskansleri otti kantaa? Mikä oli se syy, että me ollaan nyt kohta huhtikuussa eikä sitä ole vielääkään? [Jussi Halla-aho: Hyvä kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 1 minuutti.

18.40 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, elokuussa on esitetty tartuntatautilain pykälän kokonaiskäyttöä ja siitä on käyty todella kovaa debattia siitä asti. Tätä debattia on käyty toimivaltaisten viranomaisten kanssa, ovatko he itsenäisinä viranomaisina tulkitsemassa tätä pykälää sekä kohdennettujen massatestausten että kohdennettujen yksilötestausten osalta samalla tavalla. Minun käsitykseni on, että meillä ei voida juuttua viikoiksi, kuten täällä eduskuntakin toteaa, käymään sitä keskustelua, pannaanko toimeen tätä lainsäädäntöä, estetäänkö viruksen leviämistä kaikin toimin näiden yksittäistenkin henkilöiden osalta, jotta tämä pakkotestaus mahdollistuisi, ja sen johdosta on lähdetty nyt siihen, että tuotiin lainsäädäntöesitys tänne. Ja niin kuin täällä on todettu, perustuslakivaliokunta teki sen kannanoton sitten viimein, että tuo alkuperäinen, elokuussa alkanut keskustelu tämän pykälän sisällöstä oli sittenkin juuri niin, että myös näitä toimivaltuuksia jo nyt olisi toimivaltaisella viranomaisella toimia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.41 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia, mutta minä en kyllä ymmärtänyt tuosta yhtään mitään. [Jussi Halla-aho: Ette ole ainoa!] Elikkä minä vielä kysyn teiltä, arvoisa ministeri: mitä mieltä te olitte silloin viime syyskuussa tästä asiasta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

18.41 **Aki Lindén sd:** Rouva puheenjohtaja! Edustaja Risikko oli varmaan silloinkin pois tästä salista, kun minä luin siitä, kun 13.8. oli lehdistössä kritisoitu voimakkaasti ministeri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Kiurua siitä, mitä mieltä hän oli silloin, kun meille tuli Kosovosta lentolasteittain Turkuun ihmisiä, joista oli jopa 20 prosentilla koronatartunta. Silloin ministeri Kiuru totesi hyvin yksiselitteisesti, että nyt tarvitaan pakkotestejä ja pakkokaranteeneja, ja se synnytti erittäin voimakkaan keskustelun. On helppo käydä läpi lehdistössä, ketkä olivat mitä mieltä. Minä en ole tänne tullut nyt ketään syyllistämään, mutta kehotan lukemaan Ben Zyskowitzin, edustajakolleganne, puheenvuoron 23. helmikuuta. Siinä hän kertoo nämä todelliset syyt. Meillä on ollut niin, että perusoikeuksia punnittaessa meillä ei olla kaikkien oikeusoppineiden mielestä oltu valmiita siihen, että me tätä koronakriisiä... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, teillä ei ole mikrofonit nyt päällä.

— Joo, en koskenut siihen itse ollenkaan kyllä. — Eli tässä perusoikeuksien punninnassa meillä on asetettu monien oikeusoppineiden toimesta liikkumisen vapaus, siihen liittyen matkustamisen vapaus, elinkeinovapaus ja niin edelleen ja niin edelleen usein edelle, sen terveyden ja elämän perusoikeuden edelle, joka nyt edellyttäisi sitten tiukempia rajoituksia. Tästä viime kädessä on kysymys. Se on heijastunut sitten viranomaistoimintaan, kunnes meillä nyt sitten onneksi perustuslakivaliokunta antoi tähän painavan kannanottonsa. Tästä tässä on viime kädessä kysymys.

Ja mitä tulee sitten näihin pakkotesteihin, niin täytyy muistaa, että se käsite on ”pakollinen terveystarkastus” siellä meidän lainsäädännössä, 16 §:n nimi on ”Pakollinen terveystarkastus”. Se ei ole tarkoitettu vain koronaa varten, siellä voi olla multiresistentti tuberkuloosi tai joku muu tulossa yli rajojen, jota testataan röntgenkuvauksella tai jollakin muulla. Se on yleinen pykälä, joka on sillä tavalla tärkeä.

Eli kyllä tässä on tehty todella kovasti töitä, jotta tämä tilanne saataisiin... Tässä on ollut kolme vaihetta: tässä on ollut se elokuun vaihe, tässä on ollut se vaihe, kun se HE 137 oli täällä eduskunnassa, sitten on ollut sen jälkeinen vaihe, jota muuten nimenomaan edustaja Zyskowitz kuvasi erittäin hyvin siinä puheenvuorossa: kun sen takaisinvedetyn esityksen jälkeen lähdettiin valmistelevaan uutta, niin nimenomaan monien oikeustieteilijöiden näkemyksiä tuli sillä tavalla, että ei niin paljon voida perusoikeuksia rajoittaa kuin mitä näissä pakkotestausajatuksissa oli. Mutta nyt tämä on selkeytynyt — ei nyt enää muistella sitä mennyttä, koska tiedetään, mitkä nämä syyt ovat, ja teidän oma edustajanne piti siitä suorastaan tutkielmaan verrattavan puheenvuoron, joka oli erittäin ansiokas. Nyt tiedetään, mistä tämä johtuu, ja nyt mennään tästä eteenpäin, ja nyt saadaan ne pakolliset terveystarkastukset erittäin kattavasti sinne rajoille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

18.45 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Virus valuu yli rajojen koko ajan, kun te, edustaja Lindén, täällä muistelette menneitä.

Me kysymme ministeri Kiurulta nyt ja olemme kysyneet useasti, ja toivon, että ministeri vastaa siihen: Kun oikeuskanslerikin jo aikaa sitten totesi, että olisi perusteltua tuoda esitys, jotta saataisiin rajoille ennakkollinen koronatestivaade, jotta virus ei pääsisi valumaan Suomeen, me kysymme: miksi te ette tuoneet sitä esitystä? Toki te voisitte syyttää kokoomusta, oppositiota, avia, kuntia, kaikkia muita, mutta kun hallituksella on se valta ja vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

tuu tuoda ne esitykset. Te olette puikoissa, niin kuin täällä edustaja Risikko sanoi, joten voitteko te vastata, miksi te ette sitä tuoneet?

Kysyn vielä: Olen itse entinen ravivalmentaja ja ymmärrän hevosten ja -naisten kieltä, mutta kun sanoitte, ettette saman hevosen selkään enää lähde, niin itse en ainakaan ymmärtänyt, mitä te sillä tarkoitatte, kun vastasitte edustaja Häkkäsen kysymykseen siitä, että avit ovat julkaisseet maanantaina tiedotteen, jossa todetaan, että ministeriö on ohjekirjeillään ohjeistanut vain vapaaehtoiseen testaukseen, ja totesitte, että teillä on ollut vahva tahto, että rajat eivät vuoda. Voitteko vielä avata tämän? Kun tämä keskustelu on ollut näin pitkään ja olemme tottuneet eduskunnassa, että eduskunnalle vastataan — kun kansanedustajat kysyvät, ministeri vastaa — niin toivon, että nyt vastaatte niin, että me ymmärrämme, jos tämä on mahdollista, arvoisa ministeri.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

18.46 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Itsekin olisin vielä tästä STM:n ohjauskirjeestä kysynyt, kun ei siihen ole saatu vielä vastausta, vaikka sitä on jo aiemmin kysytty, ja haluan tässä vielä nostaa esille, että kokoomushan pykälämuutosehdotuksessaan puhuu nimenomaan pakollisesta terveystarkastuksesta siinä kohtaa, ei pakollisesta testauksesta. Tämä vain oikaisuna niihin väärinkäsityksiin, joita täällä on ollut esillä. Ja sitten vaihtoehtona sille nämä valvotut omakustanteiset karanteenit tai tietenkin maasta poistuminen, jos on ulkomaalaisesta kyse.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rinne.

18.47 **Antti Rinne sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aika usein, monessa tilanteessa on sillä tavalla, että niillä korteilla pelaa, jotka on jaettu, ja käytin täällä joku ilta sitten puheenvuoron, jossa totesin, että meillä on muutamia asioita, joissa vaaditaan ilman muuta korjaustoimenpiteitä sen jälkeen kun tämä kriisi on voitettu, ja yksi on valmiuslakikokonaisuus. Se edellyttää varmasti sen tarkastelua ja mietintää, miten tämmöisissä tilanteissa valmiuslaki toimii ja mitä sen sisällä pitäisi olla. Meillä on myöskin hallinnossa vakava siiloutuminen, ja väitän, että monet näistä niin sanotuista epäselvyyksistä ovat syntyneet sen takia, että meillä on hallinto siiloutunut pahasti ministeriöissä ja niiden alla olevissa toimielimissä, niin että se yhteinen johtaminen on todella hankalaa.

Totesin myöskin sen, että silloin kun 2019 vaalien jälkeen mietittiin hallitusohjelmaa, pohdittiin, olisiko otettu hallinnon uudistaminen erääksi kohdaksi siihen mukaan, mutta todettiin, että se aiheuttaa niin paljon sekamelskaa vaalikauden aikana, että se on mahdotonta viedä läpi, ja tästä näkökulmasta mielestäni on tärkeätä, että mennään tämmöiseen parlamentaariseen valmisteluun näissä asioissa. Varmaan tartuntatautilaki edellyttää myöskin muutoksia, ja tähän kaikkeen liittyy sitten se virkamieskulttuuri, joka meillä on vahvasti lakeihin... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] Siis sama taitaa olla tässä virkamieskulttuurissakin, että me tarvittaisiin hieman rohkaisua siihen, että voi epäonnistua ja uskaltaa tehdä asioita vähän ehkä enemmän kuin tällä hetkellä uskalletaan, halutaan tai tahdotaan, mistä se sitten kiinni onkaan.

Täytyy sanoa, että katson ylpeänä hallituksen työskentelyä tässä tilanteessa paineitten alla, erityisesti ministeri Kiurun, joka on tehnyt pitkää päivää, lähes 20-tuntisia päiviä pitkän aikaa, seitsemän päivää viikossa, kuukausitolkulla. Minusta on vähän epäreilua tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

tilanteessa esimerkiksi tämä jänkkääminen siitä, miten avin viranomaiset ovat toimineet tilanteessa, jossa heillä on ollut suorastaan laissa valmius toimia. [Jussi Halla-aho: Onko taas hävettävä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.49 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne piti hyvän puheenvuoron, koska on itse elänyt sitä aikaa, että tämän kaiken on kokenut. Mehän todettiin silloin, kun lukee niitä raportteja, mitä sikainfluenssasta on tehty, että siellä nimenomaan kiinnitettiin huomiota siihen johtamiseen ja siihen, että kun on siiloutuneet hallinnon... Kun on kysymys tällaisesta pandemiatyypisestä tilanteesta, niin siinä tarvitaan liikenneministeriötä, siinä tarvitaan sosiaali- ja terveysministeriötä, siinä tarvitaan valtiovarainministeriötä, siinä tarvitaan TEMiä. Ja mitä pidemmin tämä jatkuu, sitä enemmän tarvitaan tätä yhteistyötä, ja tässähan punnitaan juuri näiden ministeriöitten välinen yhteistyö.

Ja tässä se vähän se ongelma onkin. Minä en itse näkisi sitä, että tässä tarvitsee niin sanottua yhteistä valtioneuvostoa perustaa välttämättä, mitä aikoinansa pohdittiin silloin jo toissa kaudella, mutta kun tulee tällainen tilanne, että me tarvitaan tätä monisektoraalista yhteistyötä, niin silloin kannattaa perustaa sellainen ryhmä, joka sitä vahtii. Ja nyt sen ryhmän — en tiedä, onko siellä ollut sellainen, ollaanhan me mediasta luettu, että siellä on kyllä sellainen — ehkä olisi pitänyt kuitenkin ottaa vielä vahvempi rooli tässä. Kyllähän tasavallan presidentti yritti sitä ehdottaa, mutta se ei saanut kannatusta. Mutta niin kuin olen sanonut täällä jo monta kertaa, kaatunutta maitoa on nyt turha itkeä, ja sitä paitsi tässä on mennyt suhteellisen hyvin monet asiat. Sitten on korjaamista, ja ne voidaan korjata vieläkin. Ei tässä olla vielä läheskään maalissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

18.51 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti tähän edustaja Rinteen puheenvuoroon: Kukaan ei varmasti kiistä sitä, etteikö hallitus olisi tehnyt kovasti töitä, mutta valitettavasti selkään taputtelu ei vain auta eikä se vie asioita eteenpäin etenkin siinä tilanteessa, kun on joitain ongelmia, jotka pitää korjata. Ja nähdäkseni on niin, että jos tekee virheitä ja jos huomaa, että on jotakin korjaamatta, niin silloin ne korjataan eikä tehdä toiste sitä virhettä, ja tästä kai tässä on kysymys. En pidä taas itse kovin hyvänä sitä, että vika on virkamiehessä silloin, kun joku menee pieleen, vaan kyllä siitä pitää myös poliitikon kyetä kantamaan vastuu.

Mutta palaisin vielä siihen kysymykseen ministeri Kiurulle, johon en saanut vastausta. Nyt kun erittäin, erittäin huolestuttavia tilastotietoja tulee nimenomaan lapsista, niin aioteke te reagoida tähän vai puhummeko täällä vain ravintoloista ja kuntosaleista ja rajoista — jotka ovat kyllä hyvin tärkeitä, jotta jossain vaiheessa täällä päästäisiin rajojen sisällä aukei. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Tae.

18.52 **Hussein al-Tae sd:** Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Rinteen hyviin havaintoihin. Tulin asiantuntijaorganisaatiosta poliitikoksi ja eduskuntaan ja itselläni on yrittäjätaustaa — 18-vuotiaana aikoinaan perustin yrityksen — ja kyllä minä ihmettelin kovasti si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

tä, että kun täällä oli selväjärkistä ja hyvää tarkoittavaa, ihan järkeväkin keskustelua siitä, että lentoasema pitäisi pikaisesti sulkea, sieltä oli tulossa se virus kovasti, ja kun siitä käytiin sisäistä keskustelua siitä, miten se tapahtui, ja laitoin siitä muutaman viestin eteenpäin, niin vastaus oli ”tämä ei ole meidän tontti, tämä on tontilla x”, ja kun kysyin tontilta x, niin se olikin tontilla y. Tämänäköinen keskustelu, kenen tontilla jokin asia on, kun on kyse vakavasta, ihmishenkiä uhkaavasta viruksesta, pysäytti minut henkilökohtaisesti. Tältä osin täytyisi tämän kriisin ja pandemian jälkeen käydä syvälinen keskustelu parlamentaarisesti kaikkien puolueiden kanssa siitä, miten me voidaan tätä meidän hallintoa uudistaa ja tätä siiloutumista purkaa ja näissä kriisitilanteissa tätä tonttiasiaa selvittää, jotta me toimisimme, kuten Puolustusvoimat on aina harjoitellut, että kriisitilanteessa jokainen tietää tehtävänsä ja vastuukysymykset ovat silloin selviä. Toivon kyllä kovasti, että tätä Rinteen viestiä vietäisiin nytten tässä kohtaa eteenpäin.

On pakko myös yhtyä niihin kiitoksiin. Et sinä näillä minun kiitoksillani mitään varmaan teekään, hieman lämmittävät, mutta on pakko arvostaa sitä, että sinä olet 20 tuntia tehnyt töitä. Ei kaikki mene hyvin, ja ihmisen voimavarat ovat rajalliset, mutta se, että laittaa 20 tuntia seitsemän päivää viikossa yli vuoden helposti ja tekee vielä tätä sote-uudistusta, on merkki siitä, että olet yksi näistä demokratian sankareista, ja tuskin kellään täällä on siihen mitään sanomista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Haluan tässä kohtaa todeta, että täällä salissa on tapana teitillä. — Nyt ehkä alamme kaarrotella loppuun tässä keskustelussa, ja keskustelun lopuksi ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

18.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä oli hyvä näkökulma sekä edustaja al-Taeella, Rinteellä että käsittääkseni myös Risikolla siihen, että meidän täytyy pystyä luottamaan toimivaltaisuuteen tässä yhteiskunnassa. Minä sanon, että vaikka minä kuinka narulla työntäisin, niin ei tapahdu, jos ei jonkun toimivaltaisen viranomaisen tehtävä ole jalkauttaa lakiin perustuvia päätöksiä. Se on fakta, ja siitä meidän täytyy pitää täällä salissa kiinni, että silloin kun eduskunnan nuija on kopahtanut, niin se laitetaan toimeen, ja tässä keskustelussa tänään jäin hiukan epävarmaksi siitä, onko meillä kuitenkin halua nähdä asiat niin, että näitä ei laitettaisikaan toimeen, ja semmoista vaihtoehtoa ei ole.

Sitten toinen kysymys on se, onko meidän kaikilla toimivaltaisilla viranomaisilla sama tilannekuva, käsitys ja kyky myöskin lähteä toteuttamaan sitä isoa toimintalinjaa. Uskon, että täällä myös pelätään. Se on ihan fakta, että me olemme niin kovan kriisin sisällä, että pelko on myös tunnustettava, että sitä varmasti on. Mutta fakta on se, että meidän täytyy pystyä käymään myöskin tämän kriisin jälkeen läpi niin valmiuslakiin, tartuntatautilakiin kuin toimivaltaisen viranomaisten rooleihin liittyviä kysymyksiä. Kyllä tämä kriisi sen on opettanut. Mutta tässä vaiheessa, kun olemme kriisin keskellä, se ei yhtään auta, että me käydään tätä loputonta taistoa. Jos meillä on toimivaltaisen viranomaisen tehtävä estää koronaviruksen leviämistä, kuinka kauan sitä odotellaan? Se on ollut minun näkökulmani alusta lähtien, ja olisin toivonut, että kaikki puolueet olisivat sitoutuneet siihen. Täällä Suomessa lähdettiin siitä, että riskiperustainen testaaminen riittää. Nyt tämän muuntoviruksen kautta esitys hallituksen esityksenä on kova. Me olemme myöskin lainsäädännössä aina sen armoilla, että myös kaikki ministeriöt näissä keskeisissä lakihankkeissa, jotka niiden tonttiin liittyvät, ovat mukana, ja tämä on nyt laadittu siltä pohjalta. Ja en tiedä, voidaanko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

loputtomiin mennä näin tiukalla mallilla, mutta sitä arvioidaan, kun kriisi tästä jatkuu. —
Kiitos kaikille tästä tänäisestä keskustelusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

18.57 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Totta kai mekin kiitämme ministeri Kiurua siitä, että olette ollut täällä meidän kanssamme tänään keskustelemassa. On hurjan tärkeää se, että ministeri antaa itse niitä tietoja, koska täällä on kaivattu niitä tietoja.

Te kysytte sitä, onko meillä tilannekuva varmasti oikea. Minun mielestäni meillä on ihan oikea tilannekuva siitä, mikä on tilanne. Meillä on erittäin vakava tilanne Suomessa tällä hetkellä. Me emme voi koskaan tietää sitä, olisiko jotain voitu tehdä aikaisemmin; tai me tiedämme sen, että olisi voitu tehdä, mutta emme voi tietää, mikä vaikutus niillä toimilla olisi ollut. Meillä on kuitenkin tunne, meillä on vahva tunne siitä, että ennakoinnilla ja toimimalla heti saadaan hyvää aikaiseksi ja sitä vaikuttavuutta tulee. Ja siksihan me sitä nyt täällä kysymmekin teiltä, arvoisa ministeri, miksi ei syksyllä näihin reagoitu.

Te viittaatte siihen, että pitää luottaa avin toimintakykyyn, ja varmasti näin on. Toimivaltaisiin viranomaisiin pitää luottaa, totta kai, mutta me nähtiin siellä syksyllä esimerkiksi sellainen, että toiset olivat sitä mieltä, että maskeja pitää käyttää, mutta hallitus oli sitä mieltä, että maskeja ei pidä käyttää, ja sitten ei käytetty, ei lähdetty enemmän käyttämään maskeja, kun sanottiin, ettei niistä ole hyötyä. No, nyt niistä onkin hyötyä, kun niitä sattuu nyt olemaan. Elikkä meillä valitettavasti on sellainen lievä luottamuspuola ollut siinä syksyn tilanteissa, ja siksi me olemme nyt tässä. Mutta on erinomaisen hyvä, että ministeri jaksaa vastata meidän kysymyksiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Äänestys tapahtuu tässä täysistunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan klo 19.10.

Täysistunto keskeytettiin kello 18.59.

Täysistuntoa jatkettiin kello 19.09.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan kello 19 keskeytettyä täysistuntoa ja päiväjärjestyksen 6. asian käsittelyä.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

16 §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Esitän 16 §:ään Pakollinen terveystarkastus: ”Maan rajoilla pakollisen terveystarkastuksen voi välttää menemällä valvottuun omakustanteeseen karanteeniin tai palaamalla lähtömaahan.”

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 23/2021 vp

Mia Laiho ehdotti Pia Kauman kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 40, ei 11; poissa 148 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

89 §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Esitän 89 §:ään, Virka-apu-kohtaan: ”Lisäksi Tulli tai Rajavartiolaitos voi virka-apua antaessaan käyttää tartuntatautien tunnistamisessa ja tarkastusten kohdentamisessa apunaan tartuntatautien tunnistamiseen koulutettuja koiria.”

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Mia Laiho ehdotti Pia Kauman kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 20; poissa 148 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 15/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.